

***A NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM LEWINSZKY ANNA GYAKORLÓ
ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA***

Készítette: az óvoda nevelőtestülete

2014. augusztus 1.

Tartalomjegyzék

Tartalom jegyzék	2.o.
Az óvodánk fenntartó által meghatározott feladatai	3.o.
Intézményünk sajátosságai	4-5.o.
Személyi feltételek	5-8.o.
Tárgyi feltétel	8-10.o.
Az óvodai nevelésünk célja	10-11.o.
Pedagógiai programunk a megvalósítás tükrében	11-20.o.
Óvodakép, gyermekkép	21.o.
Pedagóguskép	22.o.
Nevelésünk gyakorlati irányelvei	23-24.o.
A tevékenységben megvalósuló tanulás kompetenciaterületei	24-26.o.
Óvodai nevelésünk szervezésének elvei	26-28.o.
Óvodai nevelési feladatai	
1. Az egészséges életmód alakításának tartalma	29-30.o.
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	32-34.o.
3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma	33-34.o.
Az óvodai élet tevékenység formái	35-51.o.
A fejlődés jellemzői óvoda végére	51.o.
Óvodánk kapcsolatai	52-57.o.
Óvodai dokumentumok	57.o.
A nemzetiségi gyermekek fogadása	58-61.o.
A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai együttnevelése	61-69.o.
A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok	69-70.o.
A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	70-74.o.
A gyermek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.	74-79.o.
Környezeti nevelési program	79-81.o.
Felhasznált irodalom	82-83.o.

Óvodánk adatai

Az intézmény neve: Nyugat-magyarországi Egyetem Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda

Székhelyintézmény: 9400 Sopron, Zsilip u. 1.

Tagóvoda: Aranykapu Tagóvodája (9400 Sopron, Ferenczy János u. 5.)

Az intézmény fenntartója: Nyugat-magyarországi Egyetem

Címe: 9400 Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

Szakmai felügyelet: Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Székhely: 9400 Sopron, Ferenczy János u. 5.

A dokumentum címe: Nyugat-magyarországi Egyetem Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda
Pedagógiai Programja

A dokumentum hatályos: 2014. augusztus 1-jétől

Az óvodánk fenntartó által meghatározott feladatai

- Alapfokú nevelés, a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség eléréséig, az egyéni fejlettségek figyelembe vételével. A családi nevelést kiegészítve, esetenként hátrányt csökkentve, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Az egyéni fejlettséghez igazodó sokoldalú, differenciált személyiségfejlesztés, hangsúlyozottan a tehetséges, ill. a hátrányos helyzetű (HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek tekintetében. Kompetencia elvű óvodai nevelés
- Gyermekek napközbeni ellátása
- Logopédiai, fejlesztő pedagógiai megsegítés
- Nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés, amely három csoportban német nemzetiségi kétnyelvű óvodai program keretében valósul meg.
- Migráns gyermekek fogadása, multikulturális nevelés, két csoportban angol nyelvű nevelés
- Gyógypedagógiai nevelés. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése integrált formában

Speciális feladataink:

- A BPK hallgatóinak szakmai-gyakorlati felkészítése, duális-jellegű képzésben való részvétel biztosítása, a pályaszocializáció támogatása

- A BPK oktatói által kidolgozott pedagógiai programok, specializációk, módszertani kezdeményezések támogatása, megvalósítása, színvonalas reprezentálása, általa az óvodai nevelés megújítására való innovatív törekvés.
- Hazai és határon túli pedagógus-továbbképzés feladatainak ellátása
- Az oktatás/ képzés fejlesztését segítő tudományos kutatásokban való közreműködés
- Jó gyakorlatok bemutatása
- Felkészülés a szolgáltatói szerepkörre
- Referencia területek stabilizálása, újabbak kidolgozása
- Az óvodapedagógusok innovációs készségének fejlesztése
- Országos partnerhálózat kiépítése
- Nemzetközi „Jó gyakorlatok” átvétele

Intézményünk sajátosságai

Óvodánk jelentős múltra tekint vissza. A Zsilip utcai épületben működő óvodát 1892-ben alapította a Soproni Bölcsőde és Kisdédóvó Egylet. A két világháború között a Soproni Evangélikus Tanítóképző gyakorló intézménye volt. 1947-től a Városi Tanács működtette. 1984-ben lett a Soproni Óvóképző Intézet gyakorló óvodája. 2005-től I viseli az óvoda első óvodavezetőjének, Lewinszky Annának nevét. Az utóbbi évek sikeres pályázati tevékenységeinek köszönhetően az óvoda folyamatosan megújul, európai színvonalúvá válik mind tárgyi, mind szakmai téren. Személyi és tárgyi feltételek biztosításával egy modern, korszerű, szándékban és körülményekben befogadó intézmény legyen minden kisgyermek számára.

Tagjai a referencia intézményi hálózatnak. Bázisóvodája a kompetencia elvű óvodai nevelés és felsőfokú gyakorló hely funkciók ellátásának.

Három Jó gyakorlatot tudhat magáénak

1. Kompetencia elvű óvodai nevelés
2. Első angol szavak
3. Hét lépés (Siebensritt)

2011- ben megszerezte a Zöld óvoda minősítést.

A Ferenczy János utcai óvoda jogelőd intézményei az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek kongregációja által alapított Ferenczy János u.3. sz. alatt működő Kisdédóvó- az 1949. évtől Sopron város fenntartásában működő Napközi Otthonos Óvoda- az 1959. évtől a Felsőfokú

Óvónőképző Intézet és jogutódjai I. sz. Gyakorló Óvodája. Jelen épületében 1972. év óta működik.

Az óvoda nevének választása is a pedagógiánkat jellemző inklúzivitás erősíti: Aranykapunkon át befogadjuk a gyermekeket, hallgatókat, szívesen látunk minden érdeklődőt. A gyermeki jogok tiszteletben tartásával biztosítjuk az egyenlő hozzáférést, gondoskodást.

Az óvodai élet megszervezése során a gyermekek számára inger gazdag környezetet, sokszínű tevékenységeket biztosítunk a, melyek ébren tartják a kíváncsiságot, lehetővé teszik az egyén tapasztalatszerzést, képességeik kipróbálását. Óvodapedagógusaink gyermek centrikus attitűdjé, hivatástudata, a szakmai elvárásoknak való minél teljesebb megfelelés, emberi magatartása biztosíték arra, hogy gyermekeink mindent megkapnak, ami egészséges fejlődésükhöz szükséges.

Óvodapedagógusaink több szakmai egyesület tagjai:

- Freinet Egyesület
- Játékkal, Mesével Nevelő Óvónők Egyesülete
- Magyar Drámapedagógiai Társaság
- Magyar Óvónők Országos Egyesülete

A két intézmény 2000-től a Nyugat-magyarországi Egyetem fenntartása alá került. 2003-tól az egyetem önálló közoktatási intézményei. 2014. augusztus 1-től az Aranykapu Gyakorló Óvoda a Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda tagintézménye.

Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunkát szakképzett rendelkező óvodapedagógusok végzik. A nevelőmunkát segítő alkalmazottak (pedagógiai asszisztensek, dajkák, óvodatitkár, gondnok) segítő munkájukkal hozzájárulnak a programban megfogalmazott célok megvalósításához.

Szakmai kompetenciáink a Lewinszky Anna Gyakorló Óvodában

Óvodapedagógus: 13 fő

Óvodavezető: 1 fő

Szakvizsgálással rendelkezik: 4 fő

Közoktatási menedzser szakvizsga : 2 fő

Fejlesztő pedagógia szakvizsga: 2 fő

Referencia intézményi tevékenységet irányító és ellátó team: 4 fő

Szakirányú továbbképzési másoddiploma: 2 fő

Bábpedagógus, művészeti oktató szakirányú végzettség: 1 fő

Angol nyelvű óvodapedagógus: 1 fő

Továbbképzésen az alább felsorolt szakmai kompetenciákat szerezték meg:

Alapfokú számítógépes ismeretek: 13 fő

EDCL középfokú vizsga: 2 fő

Alapfokú német nyelvtudás: 3 fő

Alapfokú angol nyelvtudás: 6 fő

Felsőfokú német nyelvtudás: 4 fő

Középfokú angol nyelvtudás: 2 fő

Média ismeretek: 2 fő

Környezeti nevelés: 3 fő

Erdőpedagógia: 3 fő

Gyermektorna vezetés: 1 fő

Német nyelvű tanító-hitoktató: 1 fő

Drámapedagógia: 1 fő

Népi kismesterség és játszóház vezető : 1 fő

Néphagyományőrzés: 3 fő

Érzelmi intelligencia fejlesztő: 1 fő

Lépésről-lépésre óvodai nevelési program gyakorlati bevezetése: 2 fő

Hangszeres tudás: Furulya, ritmushangszerek, fuvola, klarinét, zongora, gitár, hegedű

Minőségbiztosítás

Minőségbiztosítás és programfejlesztés: 5 fő

BGR: 1 fő

TQM: 1 fő

Comenius: 1 fő

Teljesítményértékelés: 2 fő

HACCP konyhai rendszer: 9 fő

TÁMOP 3.1.4. továbbképzés keretében:

Projektmenedzser: 1 fő

A kompetencia alapú programcsomagok alkalmazása: 5 fő

Kommunikációs technikák: 4 fő

Digitális eszközök használata a tanórai oktatásban: 2 fő

Differenciálás heterogén csoportban: 2 fő

Tevékenységek központú pedagógiák: 2 fő

SNI gyermekek integrált nevelése: 1 fő

A referencia intézményi szerepre való felkészülés során:

Mentor pedagógus: 1 fő

Gyakorló helyi funkció ellátása: 2 fő

PR tevékenység: 1 fő

Horizontális tanulás megszervezése: 1 fő

Pedagógiai asszisztens: 2 fő

Dajkáink valamennyien szakirányú képesítéssel rendelkeznek: 6 fő

Gondnok: 1 fő

Óvodatitkár (részmunkaidős): 1 fő

Fejlesztő pedagógus: 1 fő

Aranykapu Gyakorló Óvoda szakmai kompetenciái

Óvodapedagógus: 8 fő

Szakvizsgával rendelkezik: 3 fő

Közoktatás menedzser szakvizsga: 1 fő

Pedagógus szakvizsga: 2 fő

Szociálpedagógus: 3 fő

Játék és szabadidő szervező tanár MA: 1 fő

Pedagógia tanár MA: 1 fő

Intézményvezető – fejlesztő óvodapedagógus: 2 fő

Tánc és drámapedagógus: 1 fő

Fejlesztő, differenciáló pedagógus: 1 fő

Rajztanár: 1 fő

Továbbképzésen az alább felsorolt szakmai kompetenciákat szereztek meg:

Alapfokú számítógépes ismeretek: 8 fő

ECDL (7 modul) : 1 fő

Alapfokú német: 2 fő

Középfokú angol: 1 fő

Alapfokú angol: 1 fő

Felsőfokú spanyol: 1 fő

Középfokú német: 1 fő

Életvezetési ismeretek és készségek: 1 fő

Minősített pályázatíró – pályázatfigyelő: 1 fő

Minősített mozgásfejlesztő: 1 fő

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

Dajkáink valamennyien szakirányú képesítéssel rendelkeznek: 5 fő

Kertész: 1 fő

Tárgyi feltételek

A Lewinszky Anna Gyakorló Óvodában az két jelentős EU-s pályázatunk a NYDOP-2007-5.3 és TÁMOP-3.1.4/08/2 köszönhetően, tárgyi feltételeink jelentősen javultak. Létrejött egy modern, korszerű óvoda.

A referencia intézményi szolgáltatásokat támogató technikai eszközös, tárgyi feltételek, bútorok, is rendelkezésre állnak.

Az épület és az udvar teljes körű akadálymentesítése megtörtént. Az emeletre speciális lifttel juthatnak fel az erre rászorultak. Korszerű, energiatakarékos fűtés rendszerünk van. Gyermekmosdóink, gyermeköltözőink és a csoportszobák felújítottak.

A csoportszobáinkat csak részben sikerült kibővítenünk, de a bútort azot mobillá tettük, hogy a játékhoz és a napi tevékenységekhez igény szerint legyen elegendő hely.

Legnagyobb büszkeségünk a közel 300 m²-es tornaterem, ahol egy időben többszorosnyi gyermek is szaladgálhat.; a legkorszerűbb tornaszerekkel és mozgásfejlesztő eszközökkel van felszerelve.

A felnőttek számára külön öltözőket alakítottunk ki. Tágas tetőtéri tárgyalónkba szakmai találkozókat szervezünk. A nevelőtestületi szoba a napi felkészülést könnyíti meg. A szülők számára kényelmes, diszkrét szobát rendeztünk be a fogadóórák lebonyolítására.

A játszóudvar maga a gyermekparadicsom. Korszerű, biztonságos játékeszközöket telepítettünk a régi árnyas kert meghagyása mellett.

Az Aranykapu Tagóvoda épülete kétszintes – szintenként két gyermekcsoporttal.

Speciális adottsága, hogy minden csoportszoba belga-tükörrel felszerelt, ami módot ad a hallgatóknak, továbbképzésekben résztvevőknek és a szülőknek arra, hogy betekintést

nyerjenek a gyermekek óvodai életébe anélkül, hogy jelenlétükkel megzavarnák a mindennapi életüket.

Minden csoporthoz külön mosdó és gyermeköltöző tartozik.

Tornaszoba nincs, de lehetőség szerint a BPK tornatermét igénybe vehetjük.

A logopédiai foglalkozásokhoz külön helyiség áll rendelkezésre.

A személyzetnek szintenként öltözők, mosdók biztosítottak.

A pedagógusoknak tárgyaló, előkészülő helyiség áll rendelkezésre.

A csoportsobák berendezéseinek, a textíliák anyaga, mérete, formája, színe harmóniát sugároz, a gyermekek komfortérzését szolgálja, európai uniós normáknak megfelelő játékokkal és sporteszközökkel gazdagon felszerelt.

Az udvar első részében szilárd burkolatú terület található, ami alkalmas rollerezésre, biciklizésre is. A hátsó udvarban minden csoportnak külön homokozó áll rendelkezésre. Említésre méltó a domb, mely télen szánkózásra ad lehetőséget az óvoda területén belül.

Fedett pavilonba és négy kis házikóba bújhatnak a gyerekek a nap, vagy eső elől.

Az eszközellátás mindkét óvodában a gyakorlati képzésnek megfelelően színvonalas.

Csoportsobáink a gyermekcsoport igényei és a pedagógusok szakmai elképzelései szerint vannak berendezve. A különböző tevékenységeknek megfelelően kuckókat alakítottuk ki. A babakonyhában a szerepjátékoknak megfelelő tárgyak találhatóak. A polcokon, könnyen hozzáférhető helyen, igényes kivitelű mese könyvek találhatóak a gyermekek számára, szakkönyvtár a pedagógusok részére.

A játék színesítéséhez: természetes anyagok, gyöngyök, barkács készletek, könnyen mozdítható variálható berendezési tárgyak sokféle, esztétikus textíliák (selyem, tüll, szörme, bársony, különböző természetes anyagok) találhatóak kincses ládába vagy kosarakban..

A kísérletező kedv felkeltéséhez/kielégítéséhez, és a kompetencia alapú programcsomag bevezetéséhez szükséges, a különböző témajavaslatok kipróbálásához: mikroszkóp, távcső, nagyító, főzőlap, edények, aszaló, vizes asztal, homokóra, tárolók, kosarak, polcok a gyűjtögetett tárgyak rendszerezéséhez.

Művészeti neveléshez jó minőségű eszközök biztosításával lehet a gyermekek szépérzékét fejleszteni (festékek, sokféle papír, rajzeszköz, ragasztó, többféle agyag, gyurma, kréták)

A nyelvelsajátításhoz változatos szemléltető eszközök, memória kártyák.

Zenei neveléshez folyamatosan megújuló, frissített ritmushangszer állnak rendelkezésünkre, gyermekek számára könnyen hozzáférhető helyen.

Zenehallgatáshoz minden csoportnak CD magnója van gazdag CD tárral.

Továbbá TV, videó felvevő, DVD lejátszó csoportonként 1 db digitális fényképező áll rendelkezésünkre munkánk rögzítésére.

A tárgyi feltételek javításában a különböző tevékenységekhez szükséges eszközök beszerzésében a szülők által létrehozott alapítványra beérkező összegekből nyílik lehetőség.

Alapítvány az óvodai nevelésért, ill. Alapítvány az I. számú Gyakorló Óvoda Gyermekeiért

Az óvodai nevelésünk célja

- A kompetenciákra (ismeret-képesség-attitűd hármas egységére) helyezve hangsúlyt, a gyermekek fejlődésének nyugodt, élmény gazdag, harmonikus elősegítése.
- A gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem, a speciális gondozást igénylő gyermekek ellátásának figyelembe vételével.
- Az inkluzív pedagógia, az együttnevelés elterjesztése. módszertani kultúra fejlesztése
- A horizontális tanulás és tudás átadás kiépítése
- A referencia intézményi feladatok ellátásához szükséges személyi-tárgyi feltételek biztosítása

Gyerekeink számára önfelelt, boldog gyermekkort teremtünk, amelyben

- kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak
- kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben
- zenében és festésben, átélhetik a mesék, versek szárnyaló világát
- átérezhetik a hagyományok üzenetét
- bábozhatnak, dramatizálhatnak
- változatos tapasztalatokat szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről
- színes élményeket szerezhetnek az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról
- játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől
- kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják
- figyelembe veszik a gyermekek törvényeit is.

Pedagógiai programunk a megvalósítás tükrében

Nevelési feladatainkat tíz csoportban, változatos életmódszervezés keretében valósítjuk meg, ezért sokszínűség jellemzi óvodánkat. A két intézményben párhuzamosan futó programok különböző megvalósítása a duális- jellegű óvodapedagógus képzés egyik erőssége. Valamennyi program gyakorlati kipróbálásában, megvalósításában, a tapasztalatok visszacsatolásában óvodapedagógusaink személyesen vettek részt. Az időközben felmerülő problémák megoldása, az új ötletek bevezetése, megújulás - a gyakorlati képzésnek köszönhetően – folyamatos.

Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda

- Rozmaring csoport: Óvodai életmódszervezés a kreatív személyiség célkitűzéseivel, kiegészítve a kompetencia elvű óvodai neveléssel
- Százszorszép csoport: Óvodai nevelés játékkal, mesével A változat, kiegészítve a kompetencia elvű óvodai neveléssel
- Napsugár csoport: Személyiségfejlesztés élmények segítségével- kiegészítve a báb- és drámapedagógia elemeivel
- Napraforgó és Pillangó csoport: Játék a beszéddel, játék a szavakkal: német nyelv és hagyományápolás
- Hétszínvirág csoport: Személyiségfejlesztés élmények segítségével, játékos angol nyelvelsajátítás

Aranykapu Tagóvoda

- Ciróka csoport: Játék a beszéddel, játék a szavakkal német nemzetiségi program
- Ficánka csoport: Játékos angol nyelvelsajátítás a természet-, élet közelség és a gyermeki önkifejezés alapelveivel
- Csicsergő csoport: Természet- és élet közeli óvodai nevelés Freinet-elemekkel
- Huncutka csoport: Óvodai nevelés játékkal, mesével B változat

Napsugár csoport

Személyiségfejlesztés élmények segítségével – kiegészítve a báb- és drámapedagógia elemeivel

Kidolgozta: Talabér Ferencné egyetemi docens

Kiegészítette: Doernbrack Mária óvodapedagógus, bábpedagógus, művészeti oktató

A program betekintést nyújt ahhoz, hogy hogyan lehet megvalósítani a sokoldalú, komplex gyermeki személyiségfejlesztést, élményszerű aktív, kreatív tapasztalatszerzést, spontán-, és irányított tanulási folyamat segítségével.

A program célja:

- Sok pozitív tapasztalatszerzéssel éljenek meg élethelyzeteket, melyek hozzájárulnak a testi, szociális, érzelmi és intellektuális fejlődésükhöz
- Legyenek képesek bizonyos helyzetekben saját, vagy közös problémáikat önállóan, megfelelő toleranciával, türelemmel, felnőtt segítségével és felnőtt nélkül is, egymás között megoldani
- Alakuljon ki igényük az egészséges életmódra, a mozgásra
- Fejlődjön kommunikatív képességük, oldódjon beszédgátlásuk, merjenek megnyilvánulni akár drámajáték közben, akár bábok segítségével
- Legyen fő tevékenységi formájuk a játék, igényeljék azt, és bővítsék spontán kreativitásukkal, fantáziájukkal, mélyebb gondolataikkal
- Őrizzék velünk együtt a hagyományokat (népi játékokkal és kézműves hagyományápolással), hiszen azzal alakíthatjuk jó ízlésüket, esztétikai és népi kultúrájukat, hova tartozásukat, szülőföld szeretetüket
- Alakuljon ki identitástudatuk a megszerzett ismereteikkel, melyek segítik őket az énkép kialakulásában, a közösséghez való viszonyukban és megalapozzák erkölcsi tartásukat

A program keretében megvalósuló, pedagógiailag megtervezett játék komplex jellegű, amely a „Varázsszönyeg játék” keretein belül és szabadjáték közben élünk meg. Az önmagában is sokoldalú bábjáték mellett magába foglalja a drámajáték, a képzőművészet és a zene eszköztárának széles skáláját is – miközben a tevékenységrendszer egésze hatékonyan hozzájárulhat az óvoda anyanyelvi-, környezeti-, és szociális kompetenciaterületen kitűzött céljainak megvalósulásához. Mindemellett segítheti az óvodai csoportközösség megerősödését, fejlesztheti a kreativitást, az önbizalmat, az önkifejezést, és a szokások, illetve az értékek megőrzését.

Rozmaring csoport

Óvodai életmódszervezés a kreatív személyiség célkitűzéseivel, kiegészítve a kompetencia elvű óvodai neveléssel

Kidolgozta: Dr. Molnár Katalin egyetemi docens és Tóth Mariann főiskolai. docens

Az óvodai életmódszervezés e formája, mint életmód szervezési mód 1989 óta van jelen a csoport életében. Gyermekközpontú szemlélete, a szabad játékon alapuló sokoldalú tapasztaláshoz és tapasztaltatáshoz juttatás valamint a csoportvezető pedagógusok szakmai elhivatottsága, megújulásra való hajlandósága 2009/2010-es nevelési évtől kezdődően lehetővé tette az eredeti program kompetencia alapú neveléssel való kibővítését. A két program kölcsönös egymásra hatása, építése és kompetencia alapú kiegészítése jellemzi mindennapjainkat. A kompetencia alapú programcsomag a 4 magyar őselem - levegő, tűz, víz, föld - jelképrendszerét követi, melyek tématervjavaslatait beépítettük életmód szervezési programunkba.

Célunk:

Olyan gyermeki személyiség kibontakoztatása, mely játék és játékos tevékenységek és tevékenykedtetés közben, az egyéni sajátosságok figyelembevételével az elsajátított ismeretek és készségek, az attitűdök fejlődése, fejlesztése hatására képessé válik az iskolai és más élethelyzetekben a kreatív önmegvalósítás és sikeres életpálya építés megalapozására.

Elméleti kiindulópontjaink:

- Érzelem dús légkör és empátia
- Tolerancia és másság elfogadás
- Játékközpontúság
- Képességfejlesztés
- Tevékenységközpontúság.
- Komplexitás
- Élethosszig tartó tanulás
- Környezettudatos szemlélet
- Hagyományok tisztelete

Sok játék és tervezett tevékenység (műveltségi terület: vizuális-, zenei-, környezeti-, matematikai-, testi nevelés) mellett fontos szerep jut egymás véleményének, élményeinek meghallgatására a „beszélgető kör” keretén belül. A beszélgetés élménye, lehetősége, nemcsak a gyermek gondozásában, nevelésében, tanításában fontos, hanem az együttességben - a családdal, a szülőkkel való kapcsolattartásban, a közösséggé formálódásban is.

Szászorszép csoport

Óvodai nevelés játékkal, mesével, kiegészítve a kompetencia elvű óvodai neveléssel

Kidolgozói: Zilahi Józsefné főiskolai . docens .és Stöckert Károlyné főiskolai docens.

Programunk nevelésfilozófiája:

A gyermekek alapigényeire figyel, hisz korunk fenyegető veszélyének érezzük a "gyermekkor elvesztését". A felgyorsított fejlődés, az iskolaelőkészítés címén végzett direkt fejlesztés, korai tanítás megfosztja a gyermeket a derűs és gondtalan, érzelmi biztonságot nyújtó élettől. Az általunk választott program gyermekközpontú, annál is inkább, mert a 3-7 éves gyermek számára a játék és a mese nem pusztán egy szabadidős elfoglaltság, hanem létforma. A mese—éppúgy, mint a játék—,örömforrás, mindkettőből hiányzik a közvetlen oktató szándék. Természetesen mi is fontosnak tartjuk a gyermeki tudást, a gyermek önmagához mért fejlesztését, de mi ezt elsődlegesen JÁTÉKKAL és MESÉVEL tesszük. Tapasztalataink alapján megfelelő érzelmi légkörben és gyermekre szabott környezetben a gyermek nem tud nem tanulni.

Céljaink:

- Gyermekközpontú óvodai élet szervezése a családokat kiegészítve.
- a 3-7 éves korú gyerekeknek olyan kompetenciák ingergazdag környezetben történő biztosítása, melyek élményekre épülnek és tevékenységekre ösztönöznek.
- olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, kiegyensúlyozott, a szülőföldhöz kötődő, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő.
- Derűs, vidám, szeretetteljes környezetben élő, boldog, kiegyensúlyozott, másokra is figyelni tudó és akaró gyermekek nevelése.
- a kompetencia-alapú nevelés megvalósításával magas színvonalú szakmai pedagógiai környezet biztosítása a gyermekek számára.

Csoportunkban a „Játék és mese folyamatos időben” elnevezésű programváltozattal dolgozunk. Évszakokra bontott keretterve van, melyben tetszőleges idő fordítható egy-egy gazdag tartalmú játék kivitelezésére, a mindennap elmondott mesére.

Emellett persze felszabadultan és eredeti módon használjuk a mozgást, a zeneiséget, örömmel alkotunk festményeket, rajzokat változatos technikákkal, gyurmázunk, agyagozunk, vagdosunk, origamizunk, barkácsolunk. A kompetencia alapú óvodai nevelés 4 őselemhez kapcsolódó tématervezési javaslatait felhasználjuk programunkhoz.

Sokat vagyunk a szabad levegőn, figyelünk a környezettudatos nevelésre. Nagy hangsúlyt fektetünk népi hagyományaink, értékeink ápolására.

Pillangó és Napraforgó csoportok

Játék a beszéddel, játék a szavakkal-német nemzetiségi óvodai program

Kidolgozta: Talabér Ferencné főiskolai. docens

Speciális feladatot vállalnak magukra a kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű (magyar-német) csoportok. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. Arányát a nevelési programban a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg.

A program feladatai:

- Nyelv és hagyományápolás:
- Élményszerzés, tapasztalatszerzés:

A kétnyelvű nevelés alapelvei:

- Komplex személyiségfejlesztés
- A nyelvoktatás integrálása képzési és a nevelési feladatok egészébe
- Játékos tevékenységben spontán ismeretszerzés, a problémamegoldás és a kreativitás fejlesztésével
- Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak megfelelő nyelvelsajátítást biztosító tanulási lehetőségek teremtése
- Tevékenységgel egybekötött szituációkhoz kapcsolódó nyelvelsajátítás
- A nyelvértés elősegítése játék szituációkon keresztül
- A második nyelv használatára való készítés életszerű szituációkban
- A gyermek egyéni nyelvtanulási működéseinek aktivizálása sokoldalú játékszituációkban
- A nyelvi egységek időtartamának folyamatos bővítése
- A két nyelv tudatos kettéválasztása, a két nyelv keveredésének elkerülése
- A két kultúra hagyományainak, szokásainak megismerésével fejlődjön a gyermekek identitástudata, alkalmazkodóképessége, más kultúrák iránt való érzékenysége

Fontos, hogy a programot kiegészítsük a német nemzetiségi hagyományok gyermekeken keresztül történő ápolásával.

A Lewinszky Anna emlékhét keretein belül hagyománnyá vált óvodánkban a nemzetiségi nap megrendezése. Ezen a napon a gyerekek szüleikkel, nagyszüleikkel együtt ismerhetik

meg a Sopron környéki nemzetiségi családok hagyományait, a múlt emlékeit. A program összeállításánál gondosan ügyelünk a sokszínűsége, a régmúlt idők sokoldalú bemutatására:

Hétszínvirág csoport

Személyiségfejlesztés élmények segítségével, játékos angol nyelvelsajátítás

Kidolgozta: Talabér Ferencné főisk.docens és Tárnok Péter főisk.docens

A program alapját, a gyermeket körül vevő világ élményeinek óvodás szemléletén és érdeklődésén keresztül való feldolgozás szolgáltatja.

A kétnyelvű (angol-magyar) csoport nevelési programja, a már alkalmazott és bevált német nemzetiségi kétnyelvű program tapasztalataira épül. Figyelembe veszi a gyermekek angol nyelvvel való kapcsolatát. (magyar vagy kétnyelvű család)

A program feladatai:

- pozitív élmények feldolgozása az óvodai napirend keretein belül
- elsődlegesen a gyermeki érdeklődést és környezetet használja ki
- fő tevékenységforma a spontán, kreatív játék
- probléma megoldó és konfliktus kezelő magatartás fejlesztése
- másság elfogadása, toleranciára nevelés
- ünnepek, szokások és hagyományok gyermeki megközelítése

A programban heti témák biztosítják az élmények és tapasztalatok feldolgozását. Szabad tevékenységek keretein belül további ismeretszerzés folyik, valamint ez a színtere a személyiség fejlesztésének és a szociális nevelés megvalósításának is. Az óvónő példakép a másság elfogadásában, a nyelv közvetítésében, hiszen az angol nyelv elsajátítása elsősorban utánpótláson alapul.

Nyelvi nevelés feladatai:

- az angol és a magyar nyelv arányának megfelelő megosztása, melyet a mindenkori gyermek csoport nyelvi összetétele határoz meg
- kényszermentes, pozitív hozzáállás az angol nyelvhez
- hallás utáni megértés képességének elősegítése játékos szituációk révén
- a magyar nyelvi témákhoz való alkalmazkodás angol nyelven is
- napirendhez igazodó nyelvi egységek kialakítása
- kedvező óvodai légkör biztosításával, nyelvi helyzet teremtése
- nyelvi váltások tudatos alkalmazása
- az óvodai játékos nyelvelsajátítás az iskolai nyelvtanulás előkészítője

A program idegen nyelvi célkitűzése:

Az életkori sajátosságok figyelembe vételével a rendelkezésre álló idő alatt megalapozott angol szókinccset átadni, a hétköznapi kommunikáció szintjén.

Ciróka csoport

Játék a beszéddel, játék a szavakkal-német nemzetiségi óvodai program

Kidolgozta: Talabér Ferencné főiskolai. docens

.A program feladatai:

- Nyelv és hagyományápolás:
- Élményszerzés, tapasztalatszerzés

- a kedvező óvodai légkör biztosításával nyelvi környezet létrehozása
- a nyelvi egységek a napirendhez igazodva következetesen ismétlődjenek
- a nyelvi váltás a két nyelv különválasztását szolgálja
- az óvodai nyelvgyakorlás az iskolai nyelvtanulást készítse elő

A program lényege, hogy játékként kínálja fel a német nyelvet, ezért fokozottan szem előtt kell tartani a nyelvvel való ismerkedéshez az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságát.

Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. Arányát a nevelési programban a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg.

Az ünnepek, szokások, hagyományok közelhozásával igyekszünk sok jó óvodai élményt szerezni.

A kétnyelvű nevelés alapelvei:

- Komplex személyiségfejlesztés
- A nyelvoktatás integrálása képzési és a nevelési feladatok egészébe
- Játékos tevékenységben spontán ismeretszerzés, a problémamegoldás és a kreativitás fejlesztésével
- Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak megfelelő nyelvelsajátítást biztosító tanulási lehetőségek teremtése
- Tevékenységgel egybekötött szituációkhoz kapcsolódó nyelvelsajátítás
- A nyelvértés elősegítése játék szituációkon keresztül
- A második nyelv használatára való készítés életszerű szituációkban
- A gyermek egyéni nyelvtanulási működéseinek aktivizálása sokoldalú játékszituációkban
- A nyelvi egységek időtartamának folyamatos bővítése
- A két nyelv tudatos kettéválasztása, a két nyelv keveredésének elkerülése

- A két kultúra hagyományainak, szokásainak megismerésével fejlődjön a gyermekek identitástudata, alkalmazkodóképessége, más kultúrák iránt való érzékenysége

Ficánka csoport

Játékos angol nyelvelsajátítás a természet-, élet közelség és a gyermeki önkifejezés alapelveivel

A program kiindulópontjának Zsámboki Károlyné dr. és Eperjesy Barnabásné (1991): Egy Freinet-szellemű alternatív óvodai program című óvodai életmódszervezését tekintjük. A megújított program szerzői: Kissné dr. Zsámboki Réka, Kitzinger Arianna NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar

A program elméleti kiindulópontjai

A Freinet-szellemű nevelés, óvodai életmódszervezés fő törekvése az egyszeri, a megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad, kényszer nélküli kibontakoztatása, harmonikus személyiségfejlődésének biztosítása. Ezen célkitűzés megvalósításában kulcsfontosságú a gyermeki aktivitás, érdeklődés és növekvő önállóság, melyek egyben a fejlődés mozgatójaként szolgálhatnak. A természet- és életközeli alapelvek és a gyermeki önkifejezés alapelvei mentén kiemelt hangsúllyal szerepel programunkban az angol nyelvel történő spontán barátkozás, mint az anyanyelv elsajátításhoz hasonló spontán tanulási folyamat.

Nevelési céljaink, feladataink

Általános nevelési célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérvés kialakítása, fenntartása. Speciális nevelési célunk, hogy az óvodai mindennapok során a gyermekek életformaként sajátítsák el az angol nyelvet, így a mindennapi óvodai életben használt alapszókinés és beszédpanelek megismertetése, az idegen nyelvel történő barátkozás megteremti a kétnyelvűség, multikulturális iránti nyitottság, a nyelvi, kulturális „mátság” elfogadásának, tiszteletének alapjait. Az angol nyelv és a magyar nyelv arányát a mindenkori gyermekcsoport nyelvismerete és a téma sajátossága határozza meg, melynek során feladatunk a harmonikus óvodai légkör biztosításával olyan nyelvi környezet létrehozása, amelyben a napirendhez igazodó nyelvi egységek biztosságot nyújtó ismétlődése valósul meg a nyelvi váltás alkalmazásával.

A csoportunkban komplex nevelés folyik, a projekt módszer, mint tervezési és szervezési keret alkalmazásával, amely a gyermekek érdeklődésére, előzetes tudására, tapasztalataira épülő tevékenységrendszerben valósul meg.

Csicsergő csoport

Természet- és élet közeli óvodai nevelés Freinet-elemekkel

A program alapjának Zsámboki Károlyné dr. és Eperjesy Barnabásné (1991): Egy Freinet-szellemű alternatív óvodai program című óvodai életmódszervezését tekintjük. A megújított program szerzője: Kissné dr. Zsámboki Réka, NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar

A program elméleti kiindulópontjai

A Freinet-szellemű óvodai életmódszervezésünk alapelvei a természet közelség, élet közelség, szabad alkotás, önkifejezés. Ezen alapelvek megvalósításában kulcsfontosságú szerepet kap a gyermeki aktivitás, érdeklődés és növekvő önállóság, melyek egyben a fejlődés mozgatójaként szolgálhatnak. A természet és az élet lényege a fejlődés, a dinamizmus, ezért a vele való összekapcsolódás biztosítja az örökös megújulást.. A munkálkodás ösztönét, a tevékenység emberi szükségletét, az alkotó-teremtő munkát alapvető eszköznek tekintjük a személyiség kiteljesedésében. Ez a természet- és élet közeli pedagógiai közeg – a gyermeki önkifejezésen keresztül – biztosítja a harmonikus személyiségfejlődésben komplex módon jelen lévő képesség- és kompetenciaterületek (pl. önbizalom, tolerancia, környezettudatosság, reális énkép, döntési- és kezdeményezési képesség stb.) kialakulását, fejlesztését.

II. Nevelési céljaink, feladataink

A csoportunkban komplex nevelés folyik, a projekt módszer, mint tervezési és szervezési keret alkalmazásával, amely a gyermekek érdeklődésére, előzetes tudására, tapasztalataira épülő tevékenységrendszerben valósul meg. A nevelési célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaézés kialakítása, fenntartása, amelynek során a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán és saját tevékenységén keresztül szerezi meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tapasztalás örömének az átélésére.

Jelentős alapvetésnek tartjuk a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítását. Kiemelt nevelési feladataink közé soroljuk a környezet megóvására, védelmére nevelést, ötvözve a Freinet-pedagógia szellemiségével. A környezettudatosságot mint életmódot, rendszeres tevékenységet értelmezzük, ezért fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinket is a természet iránt érzett szeretetre, annak megóvására, környezetünk védelmére neveljük. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példamutatása elengedhetetlen.

Huncutka csoport

Óvodai nevelés játékkal, mesével B változat

Kidolgozói: Zilahi Józsefné főiskolai . docens és Stöckert Károlyné főiskolai docens.

A gyerekek JÁTÉKBAN, MEGTAPASZTALÁS útján szerzik ismereteiket, tanulnak. A játéklehetőségeket a csoportban levő játékeszközök, a gyermeki fantázia, igény és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenység biztosítja. A gyermeknek lehetősége van a döntésre: vagy azt és úgy csinálja, mit az óvodapedagógus, vagy azt csinálja, de másképp, de teljesen más játékba is kezdhet.

Játék a játékban! – lehetne a mottónk. Minden tevékenység összefügg egymással, egymás nélkülözhetetlen kiegészítői, megerősítői és a témakörön belül megvalósuló nagy játékok szolgálói.

Az óvodapedagógus által ajánlott tevékenységek egész naposak. Így módja és lehetősége van minden gyermeknek arra, hogy akkor, és úgy kapcsolódjon be az ajánlott játékba, ahogy igénye van rá. A pedagógusnak pedig sokszínű, változatos szervezési módot tesz lehetővé – egyéni, páros, kiscsoportos, csoportos-, melyben megjelenik az adaptivitás, az egységesség és differenciálás elve. Lehetősége van a pedagógusnak az egyéni kompetenciaigények kielégítésére, megfigyelésére.

Öt féle tevékenységünk van: Mozgás, Külső világ tevékeny megismerése, Rajzolás, festés, kézimunka; Ének-zene, énekes játék, gyermektánc, mondóka; Verselés, mesélés.

Napirendünk rugalmas, részben folyamatos. A gyermek saját szintjéhez viszonyított fejlődését követjük nyomon, melyhez kidolgoztunk gyermek-megfigyelési szempontsorokat, nyomon követjük a tevékenységekben megjelenő kompetenciákat.

Óvodakép

Intézményünk nyitott, elfogadó, szeretetteljes, élményeket nyújtó környezet, ahol szabadon, játékosan, örömmel tevékenykedhetnek a gyermekek, akiket olyanak szeretünk amilyenek, és úgy segítjük őket, hogy önmaguk lehessenek.

Befogadó intézményként a szülőkkel együttműködve harmonikus, biztonságos környezetben neveljük a sajátos igényű, a hátrányos helyzetű, a tanulási magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő, a kiemelkedő képességű és a többségi gyermekeket.

A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermek egyéni fejlesztési terv alapján folyó nevelése a magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyermekekkel közös csoportban, onnan nem kiemelve folyik. A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembevételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelményeknek megfelelően, játékos módszerekkel, tevékenység- és munkaformákkal folyik.

Gyermekkép

Minden kisgyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség, szociális lény. Ennek figyelembevételével olyan gyermeket nevelünk, aki az óvodáskor végére az alábbi tulajdonságokkal rendelkezik:

- Testileg fejlett, mozgásban ügyes
- Életformája az egészséges életmód
- Érzelmileg gazdag jóérzésű
- Nyitott, közvetlen barátkozó
- A közösség szabályait elfogadó
- Magyarságtudattal rendelkező
- Hagyománytisztelő/hagyományőrző
- Toleráns
- Ismeretekben gazdag
- Kompetens (problémamegoldó)
- Kíváncsi, fejlett igazságérzetű
- Kreatív, alkotó

Pedagóguskép

Olyan pedagógus tevékenykedjen intézményünkben aki

- melegszívű, szeretetteljes, elfogadó.
- játszani tud

- színesen, szívesen mesél
- csengő hangon, szívből énekel
- életformája az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás
- tiszteli és közvetíti a hagyományainkat
- megőrzi és közvetíti, a magyar identitást
- szerető, óvó gondoskodással neveli a reá bízott gyermekeket
- emberi és pedagógusi magatartása mintaszerű erkölcsi értéket képvisel
- törekszik a gyermekekben rejlő értékek megtalálására
- cselekvésen keresztül fejleszti a készségeket, képességeket
- elfogadja az inkluzív pedagógiát
- differenciáltan fejleszt és értékkel
- alkalmas a pedagógiai, módszertani szabadság megélésére
- képes a saját kompetenciájának fejlesztésére (ismeret, tudás, attitűd);
- a prevenció hatékonyságát hirdeti a korrekcióval szemben
- felkészíti a gyermekeket az óvoda-iskola zökkenőmentes átmenetére
- igényli a szakmai megújulást
- emberi kapcsolataiban segítőkész, kiegyensúlyozott és mértékletes
- senkit nem illet megbélyegző kifejezésekkel
- a felmerült konfliktusokat kulturáltan, megértéssel, az okok megszüntetésével próbálja megoldani
- a pedagógus, mint vezető, és mint mentor figyelemmel kíséri és segíti beosztottai szakmai fejlődését

Akiben jelen van az önfejlesztési igény, az innovatív beállítódás, alkalmazkodás a pedagógusokkal szemben támasztott, megváltozott követelmények és szerepek teljesítéséhez.

Nevelésünk gyakorlati irányelvei

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz; fejlődési üteméhez.

Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a **játék** a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete, ebből következően a 7–9 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. Játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A **munka** jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátítja el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és **cselekvéses tanulás** az óvodai tanulás útja.

Az óvodánkban komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nevelési célunk a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Az óvodapedagógusaink az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segítik hozzá a gyermeket. Megteremtik annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

A gyerek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A **sajátos nevelési igényű gyermek** is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és

segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetes.

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érjék. Nevelési célunk, hogy a gyermek az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt személyében társra, ha kell, természetes támaszra találjon.

A **közösségi nevelés** alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Célunk, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor–, ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá.

A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

A gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyerekek **környezettudatos viselkedését** megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek példája elengedhetetlen.

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a **családjában**. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz.

Fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, azok megsegítését. Napi kapcsolatban állunk a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított.

A tevékenységben megvalósuló tanulás kompetenciaterületei

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret

- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
- Reális önismerete alapján tisztában legyen szellemi és fizikai erősségeivel és gyengeségeivel különböző távú célokat tudjon maga elé tűzni és a célhoz vezető utat képes legyen operatív szakaszokra bontani
- Közvetlen tetteit képes legyen céljainak alárendelni, illetve a céljainak és érdeklődésének megfelelő egyéni tanulási utakat kijelölni

az egész életen át tartó tanulás egyéni folyamatában tudja saját tetteit és teljesítményét reflektív módon értékelni

- Képes legyen a megkezdett utak szükség szerinti korrekciójára
- Tudjon jó döntéseket hozni
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Érzelmek, motivációk, beállítódás, akaratilag megnyilvánulások

Értelmi képességek

- Kognitív szféra
- Gondolkodási műveletek
  - Fogalomismeret, tájékozottság
  - Összehasonlítás, megkülönböztetés
  - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
  - Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
  - Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás
- Pszichikus funkciók működése
  - Koncentráció, feladattartás, figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzelet
  - Problémamegoldó képesség
- Érzékszervi szféra, percepció
  - Testséma ismeret
  - Hallásérzékelés (auditív percepció)
  - Látásérzékelés (vizuális percepció)
  - Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
  - Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
  - Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés
- Verbális képességek
  - Nyelvhasználat
  - Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése
  - A beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség
  - Verbális kommunikáció

- Beszéértés
- Nyelvi kifejezőkészség
- Testi képességek
  - Nagymozgások
  - Mozgáskoordináció, motoros képességek
  - Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén
  - Finommotorikus mozgások
  - Ábrázoló tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunkázás)
  - Ábrázolás a mindennapi életben (játék, barkácsolás, díszítés)

Óvodai nevelésünk szervezésének elvei

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A gyermekek egészséges testi, lelki fejlődéséhez a helyesen kialakított heti rend és napirend nagymértékben hozzájárul.

Ez a „rend” biztosítja a megfelelő helyet, időt a játékokra, étkezésre, pihenésre, arra, hogy egészségesen fejlődhessen a gyermek.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek 5-35 perces, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek.

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt **szokásrendszer**. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésekből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

A heti rendet a csoportokban az óvodapedagógus az éves tervben meghatározottak szerint alakítja. A tervezést a csoportnaplóban rögzíti és a gyermekcsoport ritmusának megfelelően rugalmasan valósítja meg azt. Ez a rugalmas időkeret lehetőséget biztosít a napi 7-9 órai játékokra, ajánlott tevékenységekre, a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére, melynek következtében

Napirendünk - az óvoda gyakorló jellegének és képzési feladatainak tekintetbe vételével - folyamatos. A nap folyamán tiszteletben tartjuk a gyermeki játék prioritását, amely mellett az óvodapedagógus által felkínált tevékenységek a gyermekek számára szabadon választhatók.

A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Lehetőség szerint a játékaikat, tevékenységeinket a szabad levegőn végezzük, folytatjuk.

A pihenési idő rugalmas, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően változó. A korábban ébredőknek csendes tevékenységeket biztosítunk.

Folyamatos napirendünk a rendszeresség és ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtó keretei között a tíz csoportban az alábbi ajánlott tevékenységek és időintervallumok köré rendeződik:

7.00.-12.00. JÁTÉK keretében

Folyamatos érkezés, gyülekezés

Szabadon választott tevékenység, játék

Tisztálkodás, étkezés

Játékba ágyazott komplex ismeretnyújtás, egyéni készség,

Ének-zenei készségek fejlesztése

Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése

Rajz, mintázás, kézimunka

Részképességek fejlesztése egyéni formában

Vers, mese, dramatikus játékok

Sajátos nevelési igényű gyermekek kompenzált fejlesztése, képességfejlesztés

Mindennapos testnevelés

JÁTÉK a szabadban

Környezeti tapasztalatszerzés

Énekes játékok

12.00.–13.00. Testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez, étkezés

13.00.-14.45. Tisztálkodás, készülődés a pihenéshez, pihenés előtti mese, pihenés

14.45.-17.00. Folyamatos ébredés, gondozási teendők ellátása, uzsonna, differenciált képességfejlesztés, játék a szabadban, hazabocsátás

A nyári időszakban is (június 1.-től augusztus 31.-ig) biztosítjuk az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartását. Az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon

lehetőséget a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezze, és kötetlenebb formában biztosítson változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre.

A szabadban való tartózkodás minden évszakban a napirendben meghatározottak szerinti időszakban kötelező! Kivétel az extrém időjárási viszonyok, -5 fok alatti hőmérséklet, viharos szél, köd, intenzív eső, erős UVB sugárzás.

A rugalmasan kialakított napirend lehetőséget biztosít:

- A gyermekek gondozására, testápolásra
- A biztonságos környezet kialakítására
- Az összerendezett mozgás elősegítésére, edzésre, a mozgásigény kielégítésére, mozgásfejlesztésre.

Az óvodai élet szervezésben a gondozási feladataink kiemelkedő szerepet kapnak.

Óvodapedagógusaink a higiéniai jó szokások, az öltözködés, az étkezés alkalmával is mintát közvetítenek, nevelnek. Megjelenésünkben az esztétikus, ízléses és ápoltság az elfogadható. Az étkezési kultúra elsajátításánál a felnőtt jó példája követendő a gyermek számára. A gondozási feladatok megvalósításában kiemelt feladata van a pedagógiai asszisztenseknek, dajkáknak és a szakmai gyakorlatukat teljesítő hallgatónak is. Nem szabad elfeledkezni arról, hogy nem kiszolgáljuk a gyermeket, hanem segítjük őket az önállóságuk fejlődésében. .

A csoportok szervezésének szempontjai

- Vegyes életkorú csoportok
- Arányos életkori és nemek szerinti elosztás
- Lehetőség szerint a testvérek együtt tartása
- A szülői igényeknek való megfelelés (barátságok, az óvónő iránti bizalom)
- Kétnyelvűség
- Nemzetiségi identitás

A gyermekek tekintetében:

- Betöltött 3 éves kor
- Önállóság, kommunikációs képesség
- A szülők közreműködése a nevelési program megvalósításában

Óvodapedagógusaink éves váltásban dolgoznak.

Óvodai nevelési feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- egészséges életmód kialakítása
- az érzelmi, az erkölcsi , közösség nevelés
- barátságos, érzelem dús, szeretetteljes légkör
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek, fejlődnek testi, lelki képességeik.

Az egészséges életmód alakításának tartalma

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszik lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt- óvónő, dajka, szülő-a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők tartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: Az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei: - tiszta levegő, kényelmes fekvőhely

- nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

Az egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével, a gyermekek számára az alternatív pihenési lehetőség biztosítunk; így pl. a nem alvó gyermekek részére lehetőséget, teremtünk arra, hogy felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC használat kapcsán a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekedünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

Szükség esetén a szülővel egyeztetve, egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka segítségével közreműködünk, biztosítunk arra lehetőséget, hogy az arra rászoruló gyermekek az elhasznált, ruhát lecseréljék, meleg víz, eszköz hiányában segítséggel tisztálkodjanak.

Öltözködés

Az öltözködésnél, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket réteges öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

Egészséges táplálkozás

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével naponta gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását. Nem támogatunk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

A barátságos, érzelem dús, szeretetteljes légkör elengedhetetlen feltétele a gyermek fejlődésének. Óvodánk valamennyi alkalmazottja kiemelt feladatának tekinti az érzelem gazdag, otthonos környezet megteremtését, különös tekintettel:

- a felnőtt – gyermek kapcsolatra
- gyermek – gyermek kapcsolatra
- a gyermek társas szükségleteinek kielégítésére
- az én tudat alakulására
- közös élmények, ünnepek érzelemmel telítettségére
- közösségi viselkedésmódok kialakítására
- egyéni bánásmódra
- másság elfogadására
- helyes erkölcsi normák kialakítására

Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás megkönnyítő tennivalóink:

- Nyílt nap még a beiratkozás előtt (március), amikor a szülők és gyermekek betekinhetnek a csoportokba.
- Az óvoda honlapján közzé tesszük a beíratási plakátot
- Beiratkozásnál megismerkedünk leendő óvodásainkkal (április)
- Az első szülői értekezleten (május) bemutatkozó füzetet kapnak, ami az óvodáról szóló fontos információkat tartalmazza.
- Augusztusban a nyári leállás után fogadjuk az új gyerekeket a szülőkkel együtt, pár órás játéokra
- A bölcsődéből érkezők szeptember 1-től kezdhetik az óvodát, mert az ő beszoktatásuk gyorsabb ütemű
- A közvetlenül a családból óvodába kerülő gyermekek fogadása ütemezett, a szülői igényeknek megfelelően. Először egy-két órát töltenek csak el a csoportban, de már a szülő nélkül
- A következő napoktól folyamatosan növeljük az óvodában tartózkodási idejüket.
- Az első egy-két héten lehetőleg ne aludjon itt. Alvásnál az otthonról hozott kincsek („alvóka”, cumi) megengedett.

A beszoktatás ideje alatt mindkét óvónő jelen van a csoportban. A későbbiekben hallgatóink segítik ezt a munkát.

Az óvodába lépéskor az alábbiakat kérjük:

- orvosi igazolás az első napon
- jellel ellátott, vállfára helyezett óvodászsák
- jellel ellátott váltóruhák, váltócipő
- jellel ellátott ágynemű
- jellel ellátott törölköző, fogmosó pohár, fogkefe

Az óvodaérettség kritériumai:

- szobatisztaság
- önálló étkezés
- kommunikáció

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés:

Az anyanyelv használata a nevelés egész folyamatának szerves része, valamennyi tevékenységi formában megvalósítandó feladat. A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el. Fontos, hogy a környezetében példamutató, tiszta és szép beszédmintát kapjon. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Célunk:

- A szocializáció folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze legyen.
- Egészítse ki a családi nevelést.
- Segítse az iskolai alkalmasság kialakulását.
- Fejlődjön a gyerekek beszédkészsége, anyanyelvi kultúrája.
- Az óvodáskor végére összefüggően beszéljenek, bátran nyilvánítsák véleményüket, elbeszélésük egyen folyamatos.
- A rendelkeznek, olyan szókinccsel, amelyek elősegítik a környezetükben a gondolataik érthető kifejezését.
- Figyelmesen hallgassák végig társaikat és a felnőtteket.
- Minden beszédhangot tisztán ejtsenek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki gondolkodás fejlesztése, beszédre ösztönzés.
- A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért feladatunk a szókinccs bővítése, a nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása.
- Fejlessze a gyermekek beszédmegértését, alakítsa a beszédfigyelmet.
- Az óvónő legyen türelmes, figyelő, beszédre ösztönző, közvetlen, legyen képes a gyermekkel meghitt beszélgetés folytatására.
- Késztesse a gyermekeket gondolataik, érzelmeik, szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére.
- Aktív és passzív szókinccs bővítése.

Az értelmi képességek fejlesztését a gyermekek kíváncsiságára, tudásvágyára építve változatos tevékenységek biztosításával tesszük lehetővé. Olyan ösztönző környezetet hozunk létre, amely segíti a kreativitás fejlődését.

Az értelmi nevelés feladatai: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.

Az egyéni sajátosságokat figyelembe véve célunk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása egyéni foglalkoztatással. Szükség esetén szakember bevonása a fejlesztésbe (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus)

Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

Óvodánk valamennyi csoportjában minden feltétel adott a szabad játékhoz. Ehhez a teret úgy alakítottuk ki, hogy a szabad mesefeldolgozáshoz, rajzos-énekes lehetőségekhez, építőjátékokhoz és szerepjátékokhoz elkülönülő vagy jelzett terek, kuckók, „funkciósarkok” állnak rendelkezésre.

Tudjuk, hogy a gyerekek pszichikus funkcióinak változásai a játék fejlődésével függenek össze.

Célunk:

- Az érzelmi átélések, az élmény-és tapasztalatszerzések során szabadon kibontakozhassanak a gyermekek vágyai, egyéni elképzelései.
- Minél sokrétűbb tapasztalatszerző és tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és az abba integrált tanulás.
- A tartalmas gyermeki játék fakadjon belső késztetésből.

Az óvodapedagógus feladatai:

Biztosítsa minden gyermek számára, hogy az érzelmi alapú élmények folyamatos töltekezésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei a kötetlen, széles skálán mozgó játéklehetőségekben kibontakozhassanak.

- Igyekezzen pozitív fordulatot adni a játéknak, ha a helyzet úgy kívánja, vagy ha annak menete nemkívánatos viselkedési formák kialakulását váltja ki.
- Az óvónő maga is tudjon és szeressen játszani.
- Biztosítsa a gyermekek számára az életkoruknak megfelelő játékszereket.
- Beszédképesség fejlesztése.

A jó játék feltételei:

- Az óvodapedagógus biztosítson a gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez nyugodt **légműkört**. Törekedjék arra is, hogy sokféle játékot szervezhessenek önállóan. Csak annyi szabályt vezessen be, amennyi szükséges a nyugalmas, oldott, kreatív légműkör fenntartásához.
- Alakítsunk ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat. Teremtsünk **helyet** asztali és építőjátékokhoz. Szoktassuk a gyermekeket arra, hogy saját elképzeléseik alapján önállóan is alakítsanak ki játszóhelyeket, majd rendezzék vissza az eszközöket. A csoportszoba berendezése legyen variálható, mobil az új játéklehetőségek kipróbálásához.
- Tartsuk szem előtt, hogy 3-4 éves korban az étkezés, tisztálkodás és alvás kivételével minden **időt** játéokra fordítsunk. Biztosítsuk a 4-7 éveseknek, hogy akár több napon keresztül is folytathassák játékukat
- Biztosítsunk olyan **eszközöket**, melyek ösztönzik, motiválják a gyermekek játékát. Törekedni kell a természetes alapanyagú játékok beszerzésére. Fordítsunk kellő figyelmet a balesetveszélyes vagy megrongálódott játékok kiiktatására, cseréjére, különös tekintettel az udvari játékokra.

Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a vers és a mese. Az óvodában szerzett esztétikai, irodalmi élmények és a népköltészet értékközvetítő hatásai befolyásolják a gyermeki személyiséget, az irodalomhoz való későbbi viszonyát.

A magyar népmesék, mondókák, dúdolók – az anyanyelvi nevelés legfőbb pillérei - mindennapjaink részei. A magyar népmeséknek nem tanulsága, hanem életút mutatójuk van. Mesehallgatás közben fejlődik a gyermekek nemi – és nemzeti identitástudata, mely biztos támpontot, gyökeret ad a mai világban élő óvodások számára is. Segítenek a gyermekeknek megtalálni helyüket a világban, miközben gazdagodik szókincsük, fejlődik gondolati – és nyelvi kreativitásuk. Erkölcsi, érzelmi, értelmi, esztétikai üzeneteket közvetítenek a gyermekek felé.

A mesélés rítus. A mesélő és a hallgatók között érzelmi biztonság jön létre, mely elengedhetetlen a mesei hangulat megteremtéséhez, az élmények befogadásához, feldolgozásához. Szorongásoldó, elaboráló hatása a gyermekek biztonságérzetét növeli, személyiségfejlődésüket segíti.

Minden nap hallgatnak a gyermekek mesét: egyrészt játékidőben, másrészt a délutáni pihenés előtt.

A mesei nyelvezet, szófordulatok, bölcsességek mindennapjaink részei, így a gyermekek napi beszédében is megjelenik, beépül.

A mondókákat, dúdolókat, dajkarímeket elsősorban a magyar néphagyományok gazdag gyűjteményéből merítjük. Nem tanítjuk, csak játékok közben többször mondogatjuk, együtt átéljük, ritmusát, mozdulatait, nyelvjátékát élvezzük, ami a gyermekek számára élmény, ezért spontán utánzással sajátítják el ezeket a rímeket.

A rendszeresen mesét hallgató gyermek a mesébe kódolt üzeneteket és azoknak a megfejtéséhez szükséges megoldó képletek birtokában az interpretációs gyakorlat magabiztosságával felvértezve hamarabb képesek a kommunikációra, szocializációra, mint azok, akik nem hallgatnak mesét.

Célunk:

- A gyermekek irodalom iránti érdeklődésének felkeltése.
- A beszédkedv fokozása.
- A gyermekek érzésvilágának gazdagítása.
- Járuljon hozzá az érzelmi biztonság megteremtéséhez.
- A gyerekek pozitív személyiségjegyeinek alakítása, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének elősegítése. Tudjanak több mondókát, verset, mesét.
- Várják, igényeljék a mesehallgatást.
- Szívesen bábozzanak, meséljenek, dramatizáljanak.
- Tudjanak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

- Igazodjanak el a csoport könyvei között és nagyon vigyázzanak azokra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megfelelő légkör, hely esetleg szokásrendszer, mesesarok kialakítása.
- Modellszerep vállalása a helyes, nyelvtanilag tiszta beszédért.
- A mesék képi világának érzékeltetése.
- A népi kultúra gazdag világának feltárása.
- Szülői szemléletformálás a rendszeres, meghitt együttlétek és az élszóval történő mesélés kapcsán.
- Hagyományápolás, környezet megszerettetése, évszakok szépségének észrevetése a versekkel, mesékkel, mondókákkal.
- Ünnepek színesítése, meghitté tétele.
- Könyvek szeretetére, megóvására nevelés.
- Rendszeres és változatos élménynyújtásra törekvés.
- Igényes válogatás a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek között.

A verselés, mesélés által gazdagítható kompetenciaterületek:

- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Nemi –és nemzeti identitástudat
- Érzelmek, motivációk, beállítódás
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzlet
  - Problémamegoldó képesség
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinezetikus érzékelés Keresztcsatornák működése (mondókák, rigmusok)
- Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése
- A beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség
- Verbális kommunikáció
- Beszédértés, nyelvi kifejezőkészség

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Régen is és mai is a természeti változások határozták meg az emberi élet rendjét, minőségét. Ezt a rendet képviselik az óvodában a néphagyományok, szokáshagyományok, népi játékok, énekek. Nem csupán érzelmi, hanem tartalmi, funkcionális és képességfejlesztő hatásuk is van. A közös énekkel együtt végzett együttmozgás, táncolás népzeneire serkenti az agy működését, mozgásos ingereivel aktivitásra készítet, s az így kapott bő érzelmi tartalom katarzis élménye és változatos ingerhatások együtt a transzferhatás élettani alapját is képezik, mely megjelenik a gyermek mozgásai, egyensúlyozási és megfigyelő képességeiben is.

Az óvodapedagógusok játékos –dalos - táncos kedve hatja át mindennapjainkat. Zenei műveltségük, tiszta hangjuk, mozgáskultúrájuk minta, követendő példa a gyermekek számára. Zenei anyagunk egymásra épülő, jól felépített rendszer, mely tartalmaz ritmusfejlesztő, hallásfejlesztő játékokat is.

Zeneszerszámokkal, ritmushangszerekkel, a gyermekekkel együtt készített népi hangszerekkel tesszük még élménydúsabbá napjainkat.

Célunk:

- Örömszerzés közös játékkal, közös énekléssel.
- Művészi értékű gyermekdalokkal a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése.
- Néphagyományörzés, a népi játékok és dalos játékok megszerettetése.
- Tiszta éneklésre nevelés.
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A zene által fokozódjon az aktivitás, szabályozza a feszültséget, keltsen és vezessen le indulatokat.
- Serkentse a képzeletet, a képzettársítást, az emlékezetet, alakítsa a viselkedést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, oldott légkör biztosítása.
- Zenei alkotókedv fejlesztése.
- Sokszínű, változatosan összeállított zenei anyag biztosítása. (Mondókák, népi játékok, dalos játékok, lovagoltatók, ölbeli játékok, hintáztatók, simogatók, ujj-és tenyérjátékok, zenei képességfejlesztés elemei, zenehallgatás dalanyaga)
- A néphagyományok gyermek közelivé hozása.

- A zene bensőséges hangulatára végzett mozgás alkalmazása.
- A gyerekek ritmus és egyéb népi hangszerekkel való megismertetése.
- Fordítson figyelmet a mozgások esztétikus megformálására.
- A gyerekek gátlások nélkül, egyedül énekeljenek!
- Élvezettel játsszanak énekes játékokat!
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Élvezik a zenehallgatást.
- Kifejlődik zene- érzékük, műveltségük alapja.
- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés váljon részévé a gyermek mindennapi tevékenységének.

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc kompetenciái

- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
  - reális énkép kialakításának képessége
  - a frusztráció elviselése
  - a reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
  - a szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
  - a cselekvési alternatívák
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
  - önbizalom
  - az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
  - a világgal szembeni pozitív beállítódás
  - a tolerancia
  - fogalomismeret, tájékozottság
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás
- Koncentráció, feladattartás, figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet

- Képzelet
- Problémamegoldó képesség
- Testsémaismeret
- Hallásérzékelés (auditív percepció)
  - összetett zenei képességek
- Látásérzékelés (vizuális percepció)
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinezetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés
- Beszédértés
- Nyelvi kifejezőkészség
- Összinté kommunikáció, az értelmes kockázat vállalásának bátorsága
- Mozgáskoordináció, motoros képességek
- Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén
- Finommotorikus mozgások

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Célunk:

- Az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedésének megalapozása.
- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alak, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása

- A természethez kapcsolódó hagyományok, népszokások megismertetése a gyermekekkel.
- Legyen ismeretük családjukról, lakóhelyükről, óvodájuk környezetéről.
- Tudják követni a napszakok és az évszakok változását, nevezzenek meg néhány égitestet.
- Ismerjék környezetük növény-és állatvilágát és lehetőség szerint vegyenek részt azok gondozásában, ápolásában.
- Legyenek tisztában a gyalogos közlekedés fontosabb szabályaival.
- A tárgyakat meg tudják számlálni, össze tudják hasonlítani mennyiség, szín, forma és nagyság szerint. Tudjanak párosítani.
- Tudjanak tájékozódni térben és időben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek környezetében lévő élővilág megismertetése, megszerettetése. Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása.
- Juttassa tapasztalatokhoz a gyermekeket, gyarapítsa ismereteiket környezetükről.
- Teremtsen alkalmat, időt, helyet, eszközt a környezeti kultúra alakítására.
- Személyiségével, értékrendjével legyen követendő.
- Alapozza meg a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásait.
- Kísérje az ismeretnyújtást magyarázattal.
- Erősítse a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást.
- Szereztesse tapasztalatokat a helyi néphagyományokról, szokásokról.
- Alakítsa ki a gyermekekben a környezet megőrzésére való igényt, azt, hogy a környezetet védeni, óvni, ápolni kell.
- Teremtsen problémahelyzeteket, és adjon lehetőséget arra, hogy a gyerekek önállóan és kreatívan megoldják azokat.
- Adjon számos lehetőséget matematikai tapasztalatszerzésre.
- Tudatosítsa a gyermekekben a vizek, az állatok, a levegő, a föld védelmének fontosságát.

A külső világ tevékeny megismerése kompetenciaterületei:

- Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret

- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
  - Önbizalom
  - Öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
  - A világgal szembeni pozitív beállítódás
  - Tolerancia
  - Őszinte kommunikáció
  - Értelmes kockázat vállalásának bátorsága
  - Reális énkép kialakításának képessége
  - A frusztráció elviselése
  - Reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
  - Szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
  - Cselekvési alternatívák meglátásának képessége
  - Döntési képesség, a kezdeményezőkészség
  - Akaraterő és a kitartás
  - Empátia
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
Érzelmeik, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
- Érzelmeik, motivációk, beállítódás
- Akarati tényezők
- Értelmi képességek
- Kognitív szféra
- Gondolkodási műveletek
  - Fogalomismeret, tájékozottság
  - Összehasonlítás, megkülönböztetés
  - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
  - Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
  - Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás
- Pszichikus funkciók működése
  - Koncentráció, feladattartás, figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzelet
  - Problémamegoldó képesség

- Érzékszervi szféra, percepció
- Testsémaismeret
- Hallásérzékelés (auditív percepció)
- Látásérzékelés (vizuális percepció)
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés
- Verbális képességek
  - Nyelvhasználat
  - Az összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése
  - A beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség
- Verbális kommunikáció
  - Beszédértés
  - Nyelvi kifejezőkészség
  - Kommunikációs és kooperációs készség
  - Vitázó és érvelő képesség,
  - Konfliktuskezelő és - megoldó képesség,
  - Vezető és szervező képesség

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az óvodai nevelésben fontos szerepet kap a vizuális és manuális úton való ismeretszerzés. Az ábrázolás különböző fajtái fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. A gyermek rácsodálkozik a környezetére és élményeit emlékezetében rögzíti. A belső emlékező-képzelő látás szerint fest, rajzol, konstruál, mintáz, vallomást tesz a világról szerzett ismereteiről. Alkotó tevékenysége a játékkal azonos örömet jelent számára. Egész nap biztosítani kell hozzá a feltételeket. A gyermeki alkotások megbecsülése mellett az óvoda épületét gyermekmunkákkal díszítjük.

Célunk:

- Az örömmel végzett cselekvés és a szép iránti igény kialakítása.
- Vizuális látásmód fejlesztése.
- Szabad önkifejezés gyakorlása

- A gyermekek örömmel ábrázoljanak és használják biztonsággal az eszközöket.
- Alkotásaikra legyen jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása. Színhasználatuk legyen gazdag és változatos.
- Legyenek téralakításban, építésben bátrak, ötletesek és együttműködők.
- Tudjanak gyönyörködni a természet adta környezetben, alkotásban.
- Tudják értékelni saját és társuk munkáját.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyerekek tér-forma és színeképzetének formálása.
- Kézügyesség, finommotorika, tapintásos észlelés fejlesztése.
- A gyermekek megismertetése népi kismesterségekkel, hagyományokkal.(agyagozás, gyertyaöntés, szövés, fonás, tojásfestés és díszítés különféle technikákkal, mézeskalács készítés, játékeszközök, bábok készítése.)
- Törekvés a természetes alapanyagok használatára.
- Alkotó légkör megteremtése, az alkotás örömének, szabadságának megőrzése.
- A gyermekek látáskultúrájának, esztétikai érzékének fejlesztése.
- A nap minden szakában biztosítani az élményre épülő alkotó-alakító tevékenységhez szükséges eszközöket és helyet.
- Új technikák megismerése és kipróbálása.
- Gyermekmunkák tisztelete.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka kompetenciaterületei:

- Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret
- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
  - Önbizalom
  - Öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
  - A világgal szembeni pozitív beállítódás
  - Reális egyéni célok kitűzésének és követésének, a szabályok és a vágyak összehangolásának, a cselekvési alternatívák meglátásának képessége
  - Döntési képesség

- Kezdeményezőkézség
- Akaraterő és a kitartás
- Érzékszervi szféra, percepció
- Testsémaismeret
  - Látásérezkelés (vizuális percepció)
  - Vizuális észlelés és emlékezet, vizuomotoros koordináció fejlesztése
  - Tapintásérezkelés (taktilis percepció)
  - Finommotorikus mozgások
  - Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem),
  - Kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
  - Téri irányok, relációk érzékelése, időérezkelés
  - Összehasonlítás, megkülönböztetés
  - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
  - Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás
- Pszichikus funkciók működése
  - Koncentráció
  - Feladattartás
  - Figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzelet

Mozgás

A mozgásos tevékenységek és a testnevelés foglalkozások a gyermekek mozgásigényének kielégítését, testi képességeik fejlesztését szolgálják. A testnevelés pozitív tulajdonságokat fejleszt, helyes testtartást alakít. A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében.

Célunk:

- A gyermekek természetes mozgásának fejlesztése.
- Szabad mozgáskedv fenntartása.
- Testi képességek alakítása (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség)

- A gyerekek szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- Legyen kialakult a nagy-és finommozgásuk, egyensúlyérzékük.
- Ismerjék az irányokat, térben legyenek tájékozottak.
- Váljanak ügyesekké, edzettekké, teherbírókká.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tiszta környezet, megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása a mozgásigény kielégítésére.
- A napi mozgásnak minden csoport napirendjében tervezetten legyen helye.
- Adjon lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy az egyes gyakorlatokat ki-ki a saját képességei szerint hajtsa végre.
- Mozgásos játékok, sport- és versenyjátékok minél többszöri szervezése, akár az udvaron is.
- Helyezzen hangsúlyt a nagy-és finommozgások fejlesztésére egyaránt.
- A tornaterem, mint új „szerzemény” megismertetése és megszerettetése a gyerekekkel.
- Tartási rendellenesség, mozgáskoordinációs probléma gyanúja esetén vegyen fel kapcsolatot szakemberrel.

A mozgás kompetenciaterületei:

- Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret
- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
Érzelmek, motivációk, beállítódás, akaratilag megnyilvánulások
- Érzelmek, motivációk, beállítódás
- Akarati tényezők
- Értelmi képességek
- Kognitív szféra
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás
- Pszichikus funkciók működése
  - Koncentráció, feladattartás, figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzelet

- Problémamegoldó képesség
- Érzékszervi szféra, percepció
  - Testséma ismeret
  - Hallásérzékelés (auditív percepció)
  - Látásérzékelés (vizuális percepció)
  - Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
  - Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
  - Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés
- Testi képességek
- Nagymozgások
  - Mozgásműveltség
- Motoros képességek
- Kondicionális képességek
  - Erő
  - Gyorsaság
  - Állóképesség
- Koordinációs képességek
  - Egyensúlyozás képessége
  - Reakcióképesség
  - Gyorskoordináció
  - Időkényszer nélküli állóképességi koordináció
- Ízületi mozgékonyaság
- Aktív mozgékonyaság
- Passzív mozgékonyaság
- Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén

Munka jellegű tevékenységek

A munka és a munkajellegű játékos tevékenységek a cselekvő megtapasztaltatás által személyiségfejlesztő hatásúak. A vállalt feladatokban a gyerekek megélik a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezetnek. Segítik az ön – és társértékelés kialakulásának folyamatát, egymás megbecsülését.

Az önkiszolgálás, öltözködés, környezetük rendjének megtartása, egymás segítése, mindennapjaink állandó részei, melyeket óvodapedagógusaink tudatosan szerveznek az életkori és - egyéni sajátosságoknak megfelelően.

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, hozzájárul az értelmi képességek fejlesztéséhez, megalapozódik a munka iránti tisztelet.

Célja:

- Hassza át a gyerekek mindennapi tevékenységét.
- A gyerekek általa éljék meg a közösségért való tevékenykedés örömét.
- A gyermekek értékteremtő együttműködési készségének fejlesztése játékos jelleggel.
- A gyermek a munkavégzés során szerezzen ismereteket, információkat az őt körülvevő tárgyi világról.
- A munka eredményének és értékének megbecsülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Erősítse a gyermekek közti kötődést a másokért végzett munka pozitív értékelésével.
- Gyermekek ösztönzése.
- Tartsa szem előtt a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait.
- Kapjanak a gyermekek kellő gyakorlási lehetőséget.
- Adjon lehetőséget minden korcsoportnak az alkalomszerű munkák végzésére.
- Az eszközök használatának gyakorlásával a szükséges készségek és képességek megalapozása.
- Az önálló munkavégzés és munkamegosztás fokozatos elsajátítása.

Munka jellegű tevékenységek kompetenciaterületei:

- Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret
- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
  - Önbizalom
  - Öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
  - A világgal szembeni pozitív beállítódás
  - Tolerancia
  - Őszinte kommunikáció
  - Értelmes kockázat vállalásának bátorsága

- Reális énkép kialakításának képessége
- A frusztráció elviselése
- Reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
- Szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
- Cselekvési alternatívák meglátásának képessége
- Döntési képesség, a kezdeményezőkézség
- Akaraterő és a kitartás
- Empátia
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
- Érzelmek, motivációk, beállítódás
- Akarati tényezők
- Értelmi képességek
- Kognitív szféra
- Gondolkodási műveletek
  - Fogalomismeret, tájékozottság
  - Összehasonlítás, megkülönböztetés
  - Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
  - Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
- Pszichikus funkciók működése
  - Koncentráció, feladattartás, figyelem
  - Érdeklődés
  - Emlékezet
  - Képzelet
  - Problémamegoldó képesség
- Érzékszervi szféra, percepció
  - Testsémaismeret
  - Hallásérzékelés (auditív percepció)
  - Látásérzékelés (vizuális percepció)
  - Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
  - Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
  - Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

- Verbális képességek
  - Nyelvhasználat
  - Összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése
  - Beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség
- Verbális kommunikáció
  - Beszédértés
- Nyelvi kifejezőképesség
  - kommunikációs és kooperációs készség
  - vitázó és érvelő képesség,
  - konfliktuskezelő és - megoldó képesség,
  - vezető és szervező képesség
- Testi képességek
  - Nagymozgások
    - Mozgáskoordináció, motoros képességek
    - Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén
  - Finom motorikus mozgások

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Gyermekeink többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból majd az iskolában iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Az óvodapedagógusok a gyermeki fejlődés nyomon követését óvodába lépéstől az iskolakezdésig helyi dokumentumban rögzítik. A különböző szinten álló gyermekek fejlesztését háromszintű tervezéssel segítik, amelyek a csoport dokumentáció részét képezik. Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség meglétét a szülőkkel konzultálva állapítjuk meg. Ezt

alátámasztja a helyi fejlesztőpedagógus felmérése, szükség esetén a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata.

Az iskolaérettnek tekintjük azt a gyermeket, akinek

- Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezett, harmonikus.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek (emlékezet, észlelés, érzékelés, szándékos bevésés, felidézés, figyelem, gondolkodás).

Aki:

- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Érdeklődésével várja az iskolakezdet.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál
- Tisztában van az alapvető viselkedési szabályokkal, betartja azokat.
- Szabálytisztelő
- Kialakult a feladattudata

A nevelési programunk megvalósításához nemcsak megfelelő végzettség, hanem folyamatos tanulás, önképzés szükséges. Ennek érdekében vesznek részt pedagógusaink továbbképzéseken, szakvizsgás tanfolyamokon, mesterképzésekben. A pedagógus életpálya adta lehetőségeket kihasználva a vezető óvodapedagógushoz méltóképpen teljesítik a minősítő eljárásban meghatározott követelményeket. .

Óvodánk kapcsolatai

Szülői kapcsolattartás

Célunk, hogy a családi nevelést és a szülők értékrendjét megismerve biztosítsuk az egyes gyermekek fejlődését. A szülők elvárásainak megismerése és az annak való megfelelés alapján óvjuk, védjük gyermeküket.

A szülők nevelési kultúráját nem kinyilatkozásokkal, hanem cselekvési programmal kívánjuk emelni. A gyermekről, családról szerzett információkat bizalmasan kezeljük. Minden szülőt partnernek tekintünk. Nevelési elveiket tiszteletben tartjuk, azok ismeretében – saját meggyőződésünket nem feladva – neveljük gyermekeiket. A gyermekek fejlődését akadályozó beállítódások hatását az eredményesebb eljárások alkalmazásával, közös megbeszélésekkel próbáljuk csökkenteni. Éreztetjük, hogy gyermekeiket szeretjük, elfogadjuk, s hogy fontos nekünk. A nevelési tapasztalatok kicserélésére buzdítjuk őket. Gyermekek fejlődéséről félévente részletesen tájékoztatjuk a szülőket.

Nevelési programunkban a szülők biztosítékot kapnak arra vonatkozóan, hogy a program középpontjában a gyerekük áll, a nevelés fő eszköze a szabad játék.

Gyermekeivel megtanítják értékelni a másik gyerek másságát, olyan értékeket (hagyományörzés, hagyományápolás, a magyar anyanyelv, népdal, mese- és mondavilág, tisztelet, szeretet, megbecsülés, elfogadás, a közösségben való együttélés) közvetít, amelyek örök érvényűek. A program alkalmazása eredményeként a gyermekük az iskolára alkalmas lesz. Figyelembe veszik a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, olyan tudástartalmakat adnak át, amelyek megalapozzák az iskolai tanuláshoz szükséges kultúrtechnikákat.

Az együttműködés lehetőségei:

- A beiratkozásnál megismerkedünk a gyermekkel és a szülővel (nyílt nap)
- Napi információszolgáltatás a gyermekről
- Félévenként személyes megbeszélés keretében tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- Családlátogatások(az óvodába lépéskor és később is ha szükséges)
- Az óvoda PP-nak megismertetése (mindenki számára hozzáférhető helyen)
- Közös ünnepek szülői bevonással (Anyák napja, nagyok búcsúztatása, Márton nap,pünkösddőlés),
- Játzóház (hagyományörző napok, jeles napokra felkészülés)
- A januári nyílt nap az iskolaérettség megítélésében segítség
- A beiskolázást közös megbeszélés, döntés előzze meg,
- Az óvodaszék megbeszélései tükrözzék a szülők valós problémáit, nézeteit,
- A szülők szélesebb bevonása az óvodai alapítvány támogatásához,
- A szülőket foglalkoztató, gyermekeket, érintő problémákat szakemberek bevonásával segítünk megoldani (előadások szakemberek bevonásával)
- A gyermekvédelmi felelős bevonásával családgondozási munkába való részvétel
- Segítségnyújtás a rászorulóknak (anyagi támogatás a rászorultaknak alapítványi segítséggel)

Az óvodapedagógusai figyelembe veszik a családok sajátosságait, intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Kapcsolattartás a fenntartóval

A kapcsolattartás célja az intézmény zavartalan és törvényes működésének biztosítása..

- Külső kapcsolataink alakításában mindenek előtt a Nyugat-Magyarországi Egyetem érdekeit kívánjuk szem előtt tartani. Az óvoda pozitív szakmai megítélésében fontosnak tartjuk az óvoda minden dolgozójának részéről a lojalitást fenntartó felé.
- A környezet- és egészségtudatos nevelési feladataink megvalósításához széleskörű segítséget kapunk az Egyetem karaitól
- A Benedek Elek Pedagógiai Kar mint szakmai felügyeleti szerv a gyakorlati képzés keretében megvalósuló szakmai együttműködés keretében folyamatos rálátással bír az intézményünkben folyó nevelő munkáról és segítséget nyújt a vezetőpedagógusok személyének kiválasztásában.
- Közös rendezvények, konferenciák alkalmával szorosabbá fűzzük szakmai kapcsolatainkat.
- A gyakorlati képzésben résztvevő oktatók folyamatosan részt vesznek óvodában folyó pedagógiai munkában, annak fejlesztésében (pályázatok, publikációk, videó felvételek a módszertani tanításhoz)
- Pályázati tevékenységünkben jelentős támogatást kapunk a NymE Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központtól

Kapcsolattartás társintézményekkel

- Az önkormányzat által fenntartott óvodákkal szakmai nyílt napok keretében osztjuk meg tapasztalatainkat
- A hasonló életmódszervezések bevezetésének, beválásának tapasztalatairól, a képzés területén felmerülő nehézségekről folyamatos eszmecsere-t kell folytatni
- Bázisóvodai létünk lehetőséget nyújt újabb szakmai kapcsolatok kialakítására különös tekintettel a Vas megyei régióban
- Zöld óvodaként együttműködünk hasonló szellemiségű intézményekkel
- Részvétel közös városi gyermekrendezvényeken (kulturális rendezvényeken, ovis olimpia, rajzpályázatok, találkozók)
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, esetmegbeszéléseken való részvétel
- Bölcsődék: különös tekintettel az óvoda környezetében található Kuckó Bölcsőde (Deák tér), Bóbita Bölcsőde (Király J. u. 1.) Százszorszép Bölcsőde (Szarvkői u.) A beíratás előtt tájékozódunk a várható gyermeklétszámról.

Kapcsolattartás az iskolákkal

Az együttműködés a gyermekek óvodából iskolába való beilleszkedését szolgálja. Célunk, hogy a tanítók jobban megismerjék az iskolába lépő gyermekeket, ezáltal megkönnyítve az iskolai beilleszkedést.

Rendszeres kapcsolatot tartunk fent az óvoda vonzáskörzetébe tartozó iskolákkal: Hunyadi János Evangélikus Ált. Iskola; Fenyő téri Ált. Isk.; Gárdonyi Géza Ált. Isk.; Szent Orsolya Katolikus Ált. Isk.; Petőfi Sándor Ált. Isk.

- Az iskoláknak lehetőséget adunk a bemutatkozásra
- Fórum szervezése az iskolakezdés problémaköréről
- Iskolalátogatás a gyerekekkel
- Régi óvodásokkal a kapcsolat fenntartása (visszajelzések)
- A gyermekek szórakoztatására, a jeles napok gyermek közeli megünneplésére kisiskolások (régi óvodásaink) felkérése.

Egészségügyi szolgálat

A gyermekek egészségügyi állapotát folyamatosan nyomon követjük.

A védőnő havi óvodalátogatásaival segíti az egészségügyi gondozómunkát. Törzslapon rögzíti a fejlődés adatait.

A gyermek fogorvos évente 2 alkalommal végez szűrő vizsgálatot

Az ÁNTSZ az óvoda közegészségügyi ellenőrzését végzi.

Gyermekjóléti szolgálat

A gyermek és ifjúságvédelmi felelős szükség szerint felveszi a kapcsolatot a szolgálat szakembereivel, a Gyámhatósággal, vagy SMJV Szociális Irodájával. Segítséget kérnek az elhanyagolt, vagy szűkös anyagi körülmények közt élő gyermekek számára.

A család nélkül nevelkedő gyermekek életéről tájékoztatjuk egymást az őket nevelő intézmény munkatársaival.

Egységes Pedagógiai Szakszolgálati Központ

A szakemberek áttekintik a korábbi fejlesztés és más segítség jellegét, gyakoriságát és eredményességét, megállapítják, hogy milyen tényezők teszik szükségessé a gyógypedagógiai ellátást.

Mérlegelik, hogy milyen keretfeltételek között lehet ezeket a gyógypedagógiai fejlesztéseket megvalósítani, megvizsgálva a gyermek pedagógiai környezetének pedagógiai, személyi, szervezeti, tárgyi és anyagi feltételeit.

Döntést hoznak az iskolai képzésre és fejlesztésre vonatkozóan.

GYMSM Pedagógiai Intézet

Együtműködésünk célja a pedagógusok szakmai ismereteinek továbbfejlesztése, az innovációs munka támogatása.

A MPI kínálataiból a nevelési programunk megvalósítása érdekében válogatunk.

Szükség esetén szakértő bevonását kérjük.

Szakmai szervezetek

Pedagógusaink szép számmal vesznek részt a szakmai szervezetek munkájában. Tapasztalataikat az egész óvoda érdekében kamatoztatják

Nevelőmunkánk tartalma miatt a város egyéb intézményeivel is kapcsolatot tartunk:

- Német Kisebbségi Önkormányzat
- Soproni Úszók Baráti Köre
- Gyermek és Ifjúsági Központ
- Liszt Ferenc Konferencia Központ
- PRO KULTÚRA
- Rendőrség
- Tűzoltóság
- TAEG

Kapcsolatkeresésünknek, kapcsolattartásunknak feladata még az óvoda menedzselése. Célja, hogy mindenki megismerhesse a nálunk folyó magas szintű nevelő munkát, színes óvodai

életet. Erre az egyik legjobb lehetőség az internetes honlapon való bemutatkozás. 1996 óta folyamatosan jelenítjük meg hétköznapijainkat és ünnepeinket.

Elérhetőségünk: www.la.nyme.hu email: gyakovoda2@nyme.hu

aranykapuovoda.nyme.hu email: gyakovoda1@nyme.hu

Óvodánk ünnepei

Ünnepeink teszik az óvodai életet színesebbé, gazdagabbá, amelyek megélése és megvalósítása a csoportok programjának szellemiségéhez igazodik. A hagyományosan megismétlődő ünnepek biztonsággal töltik el óvodásainkat, élményeiket benyomásaikat sokáig emlegetik. A hozzájuk kapcsolódó pozitív érzelmek együttese (készülődés, meglepetés, várakozás kellemes feszültsége, izgalma és feloldása) jelenti számukra az ünnepet.

Őszi ünnepkör: Szt. Mihály nap, Márton nap

Téli ünnepkör: Luca nap, Mikulás, Karácsony, Lewinszky Anna Emlékhét Farsang

Tavaszi ünnepkör: Gergely járás, Március 15., Anyák napja, Pünkösdölés, Gyermek nap, Iskolába menők búcsúztatása

Születésnap megemlékezések és a „zöld” jeles napok valamennyi évszakot átöleli.

Óvodai dokumentumok

- Alapító Okirat
- Működési Engedély
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Helyi Pedagógiai Program
- Házi rend
- Óvodai felvételi és mulasztási napló
- Óvoda éves munkaterve
- Csoportnapló
- Csoportok éves nevelési terve
- Gyermekfejlődés nyomon követése

A nemzetiségi gyermekek fogadása

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. tv. (Nktv.) 46. § (3) bekezdés b) pontja kimondja, hogy „A gyermeknek joga, hogy nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.”

Az Nktv. 3. sz. mellékletének 21. pontja kimondja, hogy a nemzetiségi óvodai nevelést nemzetiségi óvodapedagógus végezheti.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX: törvény 23. § (2) bek.: a nemzetiségi óvodai nevelésben biztosítani kell a népismeret tárgykörébe tartozó ismeretanyag elsajátítását.

A 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésnek irányelvét fekteti le.

E rendelet meghatározza:

1. A nemzetiségi óvodai nevelés célját és feladatát
2. A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezését
3. A nemzetiségi óvodai nevelés formáját
4. A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodai csoportot
5. A fejlődés jellemzőit óvodáskor végére

A nemzetiségi óvodai nevelés formája

Az óvodai nevelés magába foglalja a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését.

A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda (óvodai csoport) az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül., a hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésén van. A nemzetiségi óvodai csoport a tevékenységi formákat az ONAP szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a kisebbségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A nemzetiségi nevelés célja és feladata:

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára,
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- készítse fel a gyermekeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.

A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett minél teljesebbé váljon a nemzetiségi nyelven folyó kommunikáció.

Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást. A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából -irodalom, zene, népi játék- tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációktól függően , a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően alakítja csoportjának heti- és napirendjét.

Lehetőséget ad a nem nemzetiségi gyermekeknek és szüleiknek, hogy betekintsenek a nemzetiségi nevelés mindennapjaiba, hogy megismerjék a nemzetiségi nyelvet és kultúrát.

Az óvodai csoport nyitott a nemzetiségi és nem nemzetiségi gyermekek közös, alkalomszerű, nem kötelező foglalkozásainak megszervezésére, ezáltal is támogatva az interkulturális oktatást és nevelést.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése (személyi és tárgyi feltételek)

A pedagógusoknak beszélniük kell a nemzetiség nyelvét, ismerniük kell a kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése. Nemzetiségi óvodapedagógusi vagy nemzetiségi tanítói diplomával kell rendelkeznie.

A környezetnek tükröznie kell a nemzetiségi kultúrához és életmódhoz való kötődést.

A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal, a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodai csoport

Nemzetiségi csoportjaink a Napraforgó, Pillangó és Ciróka csoportok, melyek Talabér Ferencné: „Játék a szavakkal, játék a beszéddel” - kétnyelvű nevelési programja alapján egyes korosztályú gyermekkel működnek.

A két nyelv használata, annak aránya függ a csoport összetételétől és a kétnyelvű családból származó gyermekes számától. A tanév elejétől kezdve fokozatosan nő a nemzetiségi nyelv használata. A gyermekek többségének anyanyelve magyar, ezért a nevelési helyzetek megoldásánál és a konfliktus helyzetek feloldásánál az anyanyelvet használjuk. A gyermekek mondókák, dalok, versek tanulásával az óvodapedagógus utánzása által, játékos formában sajátítják el a nemzetiségi nyelvet (német).

A nyelvelsajátítás folyamata:

- kiejtéstanulás

- szókincsbővítés
- a válaszadó szerep gyakorlása
- a nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítése

A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vett gyermek jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- a gyermekben alakuljon ki a pozitív érzelmi viszony a nemzetiségi kultúra és nyelve iránt
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókincssel, mely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a nemzetiség nyelvén közvetíteni
- ismerjen a nemzetiség, az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat
- ismerkedjen meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését
- nyitott és érdeklődő a különböző kultúrákra

Kapcsolattartás

- NymE Nemzetiségi és Idegen nyelvi Tanszék
- Soproni Német Nemzetiségi Általános Iskola
- Testvériség soproni nemzetiségi néptáncegyüttes

Migráns gyermekek fogadása

Migráns gyermekek fogadása esetén az oktatási miniszter által kiadott, 2004. szeptember 1-től hatályba lépett OM közlemény („A külföldi állampolgár gyermek, tanulók interkulturális pedagógiai rendszer szerint óvodai nevelése és iskolai nevelése-oktatása irányelvének kiadásáról”) mellékletben megfogalmazottak szerint járunk el:

6. A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermek egyéni fejlesztési terv alapján folyó nevelése a magyar állampolgárságú és anyalevű gyermekkel közös csoportban, onnan nem kiemelve folyik.
7. A szociális, nyelvi, és kommunikációs kompetenciák fejlesztése és életkori sajátosságok figyelembevételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelménynek megfelelően, játékos módszerekkel, tevékenység-és munkaformákkal folyik.

Felhasznált irodalom:

a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény

a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény

a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló 17/2013. EMMI rendelet

Talabér Ferencné: Nyelvi nevelés- nyelvi fejlesztés a nemzetiségi Óvodákban

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai együttnevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai együttneveléséhez irányadó jogszabályok:

2011 évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (Nktv.)

1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)

20/2012 EMMI r.

Nktv. 6. melléklete a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezésére meghatározott heti foglalkoztatási időkeret felhasználásáról.

Az SNI gyermekek befogadásával kapcsolatos alapelvünk/ hitvallásunk:

A korai segítségnyújtás nem korai szelekciót jelent, a korai diagnosztizálás nem címkét jelent, hanem egyéni állapot megismerést, az esélyek diagnosztizálását, amelynek célja a megfelelő időben és megfelelő módon biztosított korai nevelés.

Intézményünk nyitott, elfogadó, szeretetteljes, élményeket nyújtó környezet, ahol szabadon, játékosan, örömmel tevékenykedhetnek a gyermekek, akiket olyannak szeretünk amilyenek, és úgy segítjük őket, hogy önmaguk lehessenek.

Befogadó intézményként a szülőkkel együttműködve, biztonságos környezetben együtt neveljük a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, a tanulási magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő, a kiemelkedő képességű és a többségi gyermekeket.

A Nkt. egyértelműsítette a pedagógusokkal szemben támasztott elvárásokat a, ami . sajátos nevelői igényű gyermeke nevelésének tekintetében különösen fontos

- A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, sajátos nevelési igényű gyermekek esetén az egyéni fejlesztési tervben foglalt figyelembevételével. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy
- a nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót,

figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,

- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkóztatását elősegítse.
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket,
- f) a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a gyermek fejlődéséről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az óvoda döntéseiről,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel

Intézményünk az **Alapító Okiratában** foglaltaknak megfelelően az **alábbi SNI-s** gyermekek együttnevelését, befogadását támogatja:

- Beszéd fogyatékos/ akadályozott beszédfejlődésű
- Enyhe fokban hallássérült – nagyot halló
- A hallását műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült
- Ép értelmi képességekkel rendelkező autista, autisztikus
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzdő (figyelem zavar, hiperaktivitás)
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos, vagy súlyos rendellenessége alapozza meg a fejlődési zavart (ide értendő az egyéb pszichés fejlődési zavar is – súlyos tanulási, figyelem -vagy magatartásszabályozási zavar).

Teljes integráció: a gyermek minden tevékenységben részt vesz, együtt halad a többiekkel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése az alábbiak figyelembevételével kerül megvalósításra:

Fejlesztő-segítő pedagógiai környezet megteremtés

Személyi feltételek biztosítása: Az együttnevelésben részt vevő szereplők: a család, a gyermek, a gyermekközösség, az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, a nevelőtestület. A pedagógiai szakszolgálaton keresztül gyógypedagógust alkalmazunk a szakvéleményben megfogalmazottaknak megfelelően.

- A fejlesztőpedagógiai végzettségű kolléganő segítséget nyújt az adott csoportban dolgozó óvónőknek, a dajkának.
- A befogadó környezet megteremtése során rendszeresen konzultálunk külső szakemberrel.

Csoportszervezés elvei:

- Inkluzív nevelési formában csoportonként maximálisan két olyan kisgyermek fogadása aki 2 főnek számít
- A szocializáció segítése a játék, és a többi óvodai tevékenységen keresztül.
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, a gyermek együttnevelésében részt vevő szakemberekkel.
- A kontrollvizsgálatokat figyelemmel kísérjük, félévente a fejlődést értékelő konzultáció.
- A gyermek után-követése, fél évig.

A szükséges tárgyi feltételek biztosítása:

- A szakember által javasolt speciális fejlesztőeszközök és mindennapi tevékenységet segítő eszközök biztosítása.
- Fejlesztőszoba, logopédiai szoba, tornaszoba, fejlesztőprogramok, feladatlapok
- Szakkönyvek beszerzése

Az integrációt, elősegítő pedagógiai tevékenységek:

A fejlesztés kiemelt területei:

Enyhébb fokban nagyothalló gyermek fejlesztésének feladatai:

- Hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése

- Audológiai vizsgálatokkal és fül- orr – gégeszeti, phoniátriai vizsgálattal a hallásállapot tisztázása.
- A beszédértés a szókincsfejlesztés.
- Auditív, hallást segítő készülékek, technikai segítő eszközök biztosítása.
- A gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció szituatív alkalmazása.

Akadályozott beszédfejlődésű gyermek fejlesztésének feladatai

- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg.
- Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése fontos feladat.
- Sokoldalú prevenció fejlesztés – a kinezteziás, a hallási, a látási és a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.
- Törekvés a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztésének feladatai:

- Az óvodai nevelés elsődleges feladata a kommunikációs, szociális és kognitív habilitáció, terápia.
- Ennek érdekében fontos a természetes élethelyzetek kihasználása a fejlesztésre, egyénileg motiváló, speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módon.
- Társas kapcsolatainak, magatartásszabályozásának, együttműködésének, közösségbe való beilleszkedésének segítése, koordinálása.
- Személyiségfejlődésében a zavart előidéző okok felderítése, tudatos érzelmi, szociális intelligencia formálás, fejlesztő nevelés.
- Az óvodai fejlesztő nevelés minden esetben pszichológiai képességmérés, fejlődési szint és szociális adaptáció követése alapján, egyéni tervekkel történik, speciális módszerekben képzett szakemberek segítségével.

A tanulási, magatartási beilleszkedési zavarral küzdő és kiemelkedő képességű gyermekek integrációjának gyakorlata:

A tanulást megalapozó képességek fejlesztésével, Helyi Nevelési Programunk foglalkozik.

A tanulási, magatartási beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekek problémájának felismerése a pedagógus kezében van, az ő dolga, a cselekedetek, a jellemzők pontos megfigyelése.

Beilleszkedési nehézséggel küzdő kisgyermek:

Az, aki az óvodai élet szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, nehezen kapcsolódik be a közös tevékenységekbe, csak azzal szeret foglalkozni, ami őt érdekli, így félő, hogy kevesebb dolgot fog megtanulni az óvodában, mint a társai.

Gyakran keveredik konfliktusba a társaival, így kevés barátja lesz.

A probléma megoldásában a család részvétele és pszichológus irányítása egyaránt szükséges.

Magatartási nehézség:

Olyan viselkedési probléma, amely mögött szorongás, félelem, érzelmi fejlődési zavar, aktivitásbeli probléma állhat.

Egyes kisgyermeknél alvászavar evés zavar, bepisilés, stb. dühkitörés, figyelemzavar formájában, túlmozgásban jelenik meg.

Pszichológiai megsegítésre van szüksége a kisgyermeknek és a családjának, hogy iskoláskorra megszűnjenek, vagy csökkenjenek a problémák.

A tanulási problémák leggyakoribb típusai:

Tanulási zavar tünetei: beszédfejlődés zavara, az egyes tevékenységek eredménytelensége.

Tanulási akadályozottság: kognitív funkciók, beszéd lassúbb fejlődése, szociális tanulás, beilleszkedés problémái.

Tanulási gyengeség, nehézség: részképesség zavar, fejlesztőpedagógiai, logopédiai vizsgálatokkal állapítható meg, és fejlesztő foglalkozásokkal jól korrigálható.

Megelőzés, segítség:

A lehetséges beavatkozásnak mindig a hiányzó készségek fejlesztését kell megcéloznia,

így az óvodában szó lehet:

- a figyelem,
- a formaérzékelés,
- a testséma kialakításának folyamatáról,
- a kognitív képességek,

- a logikus gondolkodás,
- az ok-okozati összefüggések megláttatásáról.

Az erősségek és a gyengeségek feltérképezése, és intenzív fejlesztése, megerősítése.

A speciális kognitív terápiák célja: a hiányzó készségek pótlólagos fejlesztése, kompenzálása a nevelés legfőbb funkciója a szocializáció elősegítése,

A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermek gyakran valamilyen pszichés problémával küzd, pl: mánia, autisztikus tünet, hiperaktivitás, vagy POS (agyi fejlődési zavar)szindróma.

Az érdeklődés felkeltése, a motiváció, a környezet inspiráló hatása, a gyakorlási lehetőség kedvező a gyermek fejlesztése szempontjából.

Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik, a fejlesztési tervet az óvónő és a szakember együttesen készíti el.

Félévente a gyermek fejlődését áttekintjük, közösen a szülő, a gyógypedagógus, óvodapedagógus segítségével.

A sajátos nevelési igényű gyermek **beiskolázása szakértői vélemény** alapján történik.

Habilitációs, rehabilitációs tevékenységek:

- A hátrányok csökkentése és a prevenció előtérbe helyezése.
- A gyakoriság, a módszer a szakember konkretizálva az adott gyermekre a munkatervben kerül meghatározásra.

Fejlesztő foglalkozások, támogató tevékenységek:

- Kognitív és szociális képességek, készségek fejlesztése, szenzomotoros mozgásfejlesztés gyakorisága, módszer, szakember, felelős meghatározása.

Szülői értekezlet, szülői fórum:

- Befogadó szülői környezet kialakítása, társadalmi érzékenységet, integrációt támogató környezet megteremtése.(esetleges aggodalom mérséklése.)

Családkonzultáció:

- SNI gyermek szüleivel való együttműködés, kooperáció erősítése.

Továbbképzések:

- Nyitottabbá és alkalmassá tenni a nevelőtestületet az együttnevelésre, a segítő és támogató kommunikációs technikák, konfliktus-megoldási technikák átvétele.

- A számukra előírt pedagógus képzéseken való részvétel, folyamatos képzés.
- A nevelőtestület tagjai az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítik.
- Fejlesztő nevelői, oktatói munkájukat az egyénre igazítva, pozitív szemlélettel, szakemberként, differenciálva végzik.

Szakmai támogatás, szakmai konzultáció, esetmegbeszélés az óvodán belül:

- Segítségnyújtás a befogadó pedagógiai környezet kialakításában, és a speciális bánásmódhoz, tanácsadói támogatás pl.: PSZK
- Szakmai támogatás, konzultáció a külső partnerekkel.

Az SNI gyermek fejlődésével kapcsolatos dokumentáció vezetése:

Az SNI gyermekkel érkező dokumentumok

- szülői dokumentumok: az egészségügyi ellátás dokumentumai, szakvélemények, szakértői vélemények
- valamint pszichológiai és pedagógiai státusz dokumentumai: szakértői vélemény, pedagógiai vélemények, a szakértői javaslat száma, irattári száma.

Az SNI gyermekkel kapcsolatos tanügyi dokumentumok:

- egyéni fejlődési napló
- egyéni fejlesztési tervek
- félévi értékelések
- jogszabályi előírások

Szakmai dokumentumok:

- Alapító Okirat
- SZMSZ
- Helyi Nevelési Program
- Éves fejlesztési tematikus terv
- Csoportjának éves nevelési terve
- Gyermekvédelmi dokumentumok összessége
- Esélyegyenlőségi terv
- Intézkedési terv a megsegítésre szoruló gyermekek vonatkozásában

Az SNI gyermek fejlődésével, készség és képességfejlesztésével összefüggő dokumentumok:

- a lehetséges fejlesztési eljárások, terápiák bemutatása
- folyamatdiagnosztika
- az egyéni fejlesztési terv
- a mentesítés lehetőségei
- pedagógiai vélemény összegyűjtés.
- vonatkozó törvények és rendeletek részletei, az értelmezéshez szakszavak szótára

Az SNI gyermek integrálásának pedagógiai gyakorlata / folyamata:

- Az kiemelt figyelmet igénylő gyermek szakértői vizsgálatát előkészítjük.
- Tájékoztatjuk a gyermek szüleit az őket megillető jogokról.
- Az SNI gyermek kontrollvizsgálatát figyelemmel kísérjük.
- A kisgyermek sérüléséhez igazodóan a szakértői véleményben előírt szakirányú végzettségű gyógypedagógust alkalmazunk.
- Előkészítjük a kisgyermek óvodai fejlesztési tervét.
- Megszervezzük a rehabilitációs foglalkozásokat
- Megszervezzük a fejlesztő foglalkozásokat (gyermekenként heti 1-2 alkalom, 30 percben).

Kiemelten figyelünk a gyermekek bevonására az alábbi területeken:

- játék
- mozgás
- vers mese, dramatikus játék
- ének, énekes játékok
- rajz, mintázás kézimunka
- mozgás
- a környezet tevékeny megismerése
- munka jellegű tevékenységek
- figyelünk hogyan alakul az SNI gyermek társas kapcsolata.

A gyermeki fejlődés nyomon követésének ajánlott szakaszai:

- Óvodával való ismerkedés szakasza

- A fejlődés nyomon követése féléves időkeretben, ajánlás az egyes gyermekekre és csoportra irányuló értékelési rendszerünk hatékonyságának elemzésére középső és nagycsoportos gyermekek számára
- A fejlődés áttekintése 5 éves korban
- Döntés a beiskolázásról 6-7 éves korban, szakvélemény alapján.
- Után - követés.

Tájékozódás a gyermek fejlődéséről interjú kérdésekkel:

- Ismeri-e a szülő az óvoda nevelési programját
- Milyen segítséget kapott az óvodába lépéskor
- Hogyan érezték magukat az első napokban együtt a csoportban
- Volt-e zavaró körülmény a megismerkedési szakaszban
- A tájékoztatás és a kapott segítség elegendő volt-e ahhoz, hogy a gyermekének óvodai beilleszkedése zökkenőmentes legyen
- Jól érzi e magát a gyermeke az óvodában, óvodai élményeiről beszél

A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

Személyiség lap

Fejlettségmérő lapok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda, nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

1. Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Az egyetem tehetség koncepciójának

megfelelően támogatjuk a tehetségek kibontakoztatását. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

<i>Mérési módszerek, eszközök</i>	<i>Személyi kompetencia</i>	<i>Ideje</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Megfigyelések csoportban, egyénileg 	fejlesztőpedagógus	folyamatosan
<ul style="list-style-type: none"> • Szól-e logopédiai vizsgáló módszer 	Logopédus, gyógypedagógus	Minden nevelési évben, májusban /korosztály – 5 évesek
<ul style="list-style-type: none"> • DPT teszt, vizuális és verbális memóriavizsgálat • kommunikáció vizsgálata • Grafomotoros készség vizsgálata • Lakatos Katalin – Mozgásvizsgáló eljárás 	fejlesztőpedagógus	Minden nevelési évben, májusban /korosztály – 5 évesek
<ul style="list-style-type: none"> • Sindelár vizsgálat 	fejlesztőpedagógus	Iskolaérettség felmérésére /szülői kérésre és kontroll felmérésre szükség szerint folyamatosan - nagycsoportban
<ul style="list-style-type: none"> • Pszichológiai vizsgálat 	Pedagógiai Szakszolgálat /pszichológus	Szükség szerint
<ul style="list-style-type: none"> • Szakértői vizsgálat 	Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	Szükség szerint

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Gyermekvédelmi tervünket az esélyegyenlőség jegyében készítettük el. Pedagógiai Programunkban kiemelt helyet és szerepet tölt be a gyermekvédelmi munka.

Törvényi szabályozás

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

20/2012. EMMI rendelet

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.)

Az óvodai életet a lelkiismereti szabadság és a különböző világnézetűek közti türelmesség elve alapján kell megszervezni.

Gondoskodnunk kell a reánk bízott gyermekek felügyeletéről, az óvodai nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről; a gyermekbaleseteket előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről; a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezéséről. Megvizsgáljuk a gyermekek fejlődését gátló okokat és pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására. Szükség esetén a szakszolgálatokkal intézkedést kezdeményezünk. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását a Gyermekjóléti Szolgálat segíti.

A gyermekvédelmi munkát a vezető koordinálja. A gyermekvédelmi teendők ellátása a vezető által megbízott gyermekvédelmi felelős és a nevelőtestület feladata.

Minden pedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Óvodánkban tagintézményenként egy-egy gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik.

A gyermekvédelemmel megbízott pedagógus feladatai:

A gyermeki veszélyeztetés megelőzése

- Tájékoztatni kell a szülőket, a pedagógusokat a gyermekek jogairól, a gyermekek jóléte érdekében működő szervezetekről, azok elérhetőségeiről
- Felvilágosító programok a gyermekek környezetében lévő felnőttek részére
- Szakmai értekezletek, továbbképzéseken való részvétel a korai veszélyeztettség felismerése érdekében

A veszélyeztetés felismerése

- Személyes tapasztalatok (családlátogatások tapasztalatai)
- A gyermek viselkedésének hirtelen megváltozása(szorongás, bántalmazás jelei, hiányzás, tartós elhanyagolt betegség)
- A rendszeres információ áramlás érdekében fontos a szervezettség és rendszeresség(nagycsaládosok problémája, tanulási zavarral küzdők, etnikai kisebbséghez tartozók).
- Anyagi veszélyeztetettség megléte(étkezési díj nem fizetése)

Segítségnyújtás(a veszélyeztetettség megszüntetésében részvétel)

Az óvoda, mint a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja információ-szolgáltatási kötelezettséggel tartozik a gyermekjóléti szolgálat felé.

Gyvt. 17 § - ának kiegészítése: mely szerint aki nem tesz eleget az együttműködési és jelzési kötelességének, az felelősségre vonható a Gyámhivatal javaslata alapján.

A megszüntetés feladatai:

- Az egyéni fejlődési naplóban a fejlesztés, felzárkóztatás megtervezése;
- Felzárkóztatás, differenciált foglalkozás, lemaradások korrigálása és tehetséggondozás;
- A szülők segítése: nevelési, gondozási tanácsok, mentálhigiénés ismeretek átadása;
- Együttműködés a családgondozókkal, gyermekorvossal, szociális munkással és a gyámügy képviselőivel;
- A lehetséges anyagi és erkölcsi támogatás megszervezése;

Veszélyeztetett gyermekek, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

A gyermekvédelmi felelős gyermekkel kapcsolatos feladatai:

- A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése;
- A hátrányos helyzet típusának mérlegelése, ez alapján a további teendők kidolgozása;
- A veszélyeztetett gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétel, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslatétel – egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorral;
- Általános prevenciók tevékenységek az intézményt körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében;
- Mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása;
- Szociális ellátások számbavétele;

Általános szervezési feladatok:

- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodai felvételének megszervezése, az előzetes környezettanulmány elkészítése;
- A nevelőtestület, a gyermekvédelmi felelős feladatai;
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése;

- Családlátogatások alkalmával meggyőződés az indokolatlan hiányzások okáról, ezek megszüntetése;
- E szülők fokozottabb ösztönzése az óvodai szülői értekezleteken, rendezvényeinken való részvételre;
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, fokozottabb együttműködés kialakítása a nevelőmunkában;
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának szem előtt tartása minden gyermekcsoportban;
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, az óvodaorvossal és a védőnővel;
- A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja az óvónőket a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokról;
- Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselője.

A gyermekvédelmi rendszerben a szülővel való kapcsolattartás formái:

- Fogadóóra
- Családlátogatás
- Szülői értekező
- Nyílt nap
- Véletlen találkozás
- Tanácsadás szülőknek
- Szülők tájékoztatása

Gyermek, szülő és óvodapedagógus kapcsolat

Alapelvek:

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- A szülővel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik.

- A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelete és védelme.

Cél:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása, működtetése.
- Olyan nevelői hatások érik a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

A pedagógus alapvető feladata rábízott gyermekek nevelése. Veszélyeztettség észlelése esetén a gyermekvédelmi felelős a jelzőrendszeren keresztül indítványozza a szükséges eljárást.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

A gyermek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

gyermeki jogok gyakorlása révén

- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál
- a csoportok kialakítása során
- a nemzetiségi nevelés során

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása
- esélyegyenlőség növelése
- hátrányok csökkentése
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés
- az iskolába való átmenet segítése

Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális

- személyiségfejlesztő
- tehetséggondozó
- felzárkóztató
- esélyteremtő programok szervezése.

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei:

Szervezési feladatok:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- Be óvodázási program készítése
- Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Családok felkutatása, megkeresése, kapcsolat a családdal
- Nyílt nap a leendő óvodásoknak
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, Védőnővel, Kisebbségi Önkormányzattal

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

- A gyermek arányos elosztásának figyelemmel kísérése, a nyilatkozók számának függvényében
- Minden 3 éves gyermek felvételének biztosítása a gyermekek fejlődésének érdekében

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése
- A jelzőrendszer hatékony működtetése
- A szülők bevonása napi kapcsolat kialakítása
- Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazás

A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

- Nyitvatartási igény felmérése óvodakezdés előtt
- A szülők munkaidejéhez igazított programszervezés (ünnepélyek)

A nevelőtestület együttműködése

Cél: Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

Feladat:

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés

- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét
- A szülőkkal - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

- Sokgyermekes család:
- 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok:
- a család magas létszáma
- több generáció együttélése
- szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen

- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- A mozgás prioritása a nevelésben
- Interkulturális nevelés: életvezetés,
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatokon való részvétel
- **Szülőknek felajánlott segítség**
- Fórum - jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Sportolási lehetőség az óvodában
- Játsszóházak

- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül
- Szülőkkel közös programok

Anyagi támogatás lehetősége

- Az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása
- étkezési hozzájárulás biztosítása
- ruhavásár lehetőségének megteremtése

Sikerkritériumok a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében

- Látható fejlődési ütem
- A családok bizalma az intézményhez
- A normák és szabályok kölcsönös elfogadása, együttműködés, kölcsönös tisztelet

Környezeti nevelési programunk

Zöld törekvéseinkhez az Aranykapu Tagóvoda csoportprogramjai szerint csatlakozik.

Óvodánkban kiemelt feladatunknak tartjuk, az egészen kicsi gyerekek (óvodás korosztály) megszólítását, változatos környezeti nevelési módszerekkel, eszközökkel, játékokkal, tevékenységekkel, melyek jó lehetőséget biztosítanak a környezettudatos szemléletformálásra. A környezettel kapcsolatos szemlélet, értékrendszer és viselkedéskultúra kialakítása, megalapozása szempontjából az óvodáskor a legideálisabb életszakasz, mivel a gyermeki személyiség még rugalmasan alakítható.

Tapasztalataink szerint, csak a megfelelő időben elkezdett környezeti nevelés által válhat a gyerekből felelősen gondolkodó, a környezeti problémákra odafigyelő felnőtt.

Törekvéseink átfogó célja, a környezettel való együttélésre nevelés, amely magában foglalja a környezet tényleges védelmét, beleértve a természetes (élő és élettelen) és mesterséges, ember által létrehozott környezetet is. Olyan szokások, szokásrendszerek és viselkedési formák megalapozására, valamint azon képességek tudatos fejlesztésére van szükség, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához.

Célunk:

- a gyerekekkel megismertessük az embernek a természethez fűződő kapcsolatát a természet körforgásának tükrében
- a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása,
- a figyelem felhívása a természet értékeire, szépségeire,
- a gyerekek érzékenyítése a környezeti problémákra.

Az óvodapedagógus feladata a környezeti nevelés terén:

- a környezettel való "együttélésre" nevelés
- környezetvédelem
- környezet kultúra közvetítése átadása: életmód, gondolkodás- és viselkedésmód,
- okos és mértéktartó felhasználás

Ezért tevékenységeink során a gyerekek megismerkedhetnek:

- ◆ a természet és az évszakok körforgásával
- ◆ az állatokkal, növényekkel és azok védelmével, valamint sokszínűségével
- ◆ a Föld védelmével, gyerekszemmel
- ◆ a közlekedés és környezetvédelem kapcsolatával
- ◆ a Nap- ember, Nap- energia kapcsolatával
- ◆ a tűz- ember, tűz- energia kapcsolatával
- ◆ a víz, mint lételemünkkel
- ◆ a klímaváltozás és az erdő kapcsolata
- ◆ a kíváncsi erdőjárással, szakember segítségével
- ◆ a fával, mint alapanyaggal
- ◆ az erdő kincseivel, s azok felhasználhatóságával
- ◆ a város és a falu összehasonlításával
- ◆ azzal, hogy az egyszerűbb, természetesebb és természet közelebbi életmód kialakításával sokat tehetünk a környezetünk érdekében.
- ◆ a szelektív hulladékkezeléssel, az újrahasznosítással

Kiemelt fejlesztési feladat:

- A megszerzett ismeret, a tudás alapvető érték, de önmagában mit sem ér, ezért olyan attitűdök és kompetencia területek (kognitív, szociális, személyes) fejlesztését céloztuk meg, melyek által a gyerekek érzékenyebbé válnak a környezet, a természet és az élővilág állapota iránt. Át kell tehát gondolnunk, hogy mit tehetünk ma, holnap és a közeljövőben önmagunkért, környezetünkért, egymásért!

- Óvodai munkánkban a környezeti nevelést különböző tevékenységi körökbe integráljuk.
- Meghatározó az óvónő és a szülő, a maguk beállítódásával, tevékenységével, kapcsolataival. Tapasztalatok szerint egy-egy óvodapedagógus személyiségével, környezeti attitűdjével, értékrendjével követendő hatást tud elérni a gyermekeknél és szüleiknél. A mindennapok cselekedetei így válhatnak szokásalakító gyakorlattá.
- Az óvodapedagógusok folyamatosan gyarapítják a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt. Alakítják a gyermekek és családtagjaik környezettudatos település-lakói/városlakói és fogyasztói szokásait.
- Széles körű kommunikációs kapcsolat folyik az óvoda és partnerei között. Ezzel biztosított a társadalmi hatás a minőségfejlesztési elvek alapján, vagyis partneri kapcsolat működik a környezet- és természetvédelem érdekében: az óvoda környezetében élőkkel, a szülőkkel, a lakossággal (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnapok, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás- és védelem, kirándulások stb.), a többi óvodával, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, illetve a fenntartóval.

Óvodánk továbbra is büszke birtokosa a Zöld Óvoda címnek, melyet 2011-ben három évre kaptunk meg. Ennek a címnek a megtartása a jövőben is nagyon fontos feladatunk lesz az egész óvoda mindennapi életét tekintve. A cél érdekében folyamatos tevékeny és hatékony munkára lesz szükség, mint az óvoda dolgozói, mint a szülők, kiemelkedően az óvodásaink részéről is.

A 2012-ben, ezüst, 2013-ban arany táblát kaptunk az STKH által meghirdetett versenyen

Ennek érdekében folytatnunk kell:

- környezetbarát, energiatakarékos megoldások a fűtés, világítás, vízhasználatban
- egészséges életmódra ösztönzés, étkezés, szabadlevegőn tartózkodás
- környezetbarát napok, világnapok, jeles napok
- kapcsolat környezetbarát szervezettel
- részvétel az STKH rendezvényein
- szelektív hulladékgyűjtés
- italos dobozgyűjtő akció
- takarítás és tisztítás környezetbarát szerekkel

Felhasznált irodalom:

- Labáth Ferencné: Elméleti alaptézisek
- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen.
- Székely Andrea: Bábjáték
- Túri György: Játék- tánc-élet.
- Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány
- Bekker Zoltánné: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez.
- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen.
- Bekker Zoltánné: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez. Reikort Ildikó.
Zenevarázs
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Komáromi Lajosné: A játék természetes örömeivel
- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen.
- Bekker Zoltánné: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez 5.
- Óvodai nevelés kompetenciaterület—Tématerv javaslatok—Külső világ tevékeny megismerése fejezet. Óvodai nevelés kompetenciaterület—Tématervjavaslatok—
Irodalom
- Dr Tóth Tiborné: Néphagyomány
- Zóka Katalin: Kóstolgtató
- Zóka Katalin: Varázseszközök az óvodában
- Székely Andrea. A világ befogadásának elérhetősége 6.
- Óvodai nevelés játékkal, mesével kötetei.
- Túri György: Játék, tánc,élet.
- Bekker Zoltánné: Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez 5.
- Óvodai nevelés kompetenciaterület—Tématervjavaslatok—Vizuális nevelés fejezet.
- A világ befogadásának elérhetősége 5.
- Monika Jäger-Manz: „Ich sag’ dir was!”
- Rosa mammel-Franz Heves: Tritt in den Kreis
- Dr. Farkas Józsefné: Unsere Feste
- Horváth Zsuzsanna: Deutsche Kinderlieder
- Kindergartenjahr I.-II.

- Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten I.-II.-III.
- Gertrud Weidinger- Silke Martin: Die allerschönsten Kinderlieder
- Reinhild Heuer: Mit Spiel und Spaß durch's Jahr
- Edina Rieder-Erdőffy: Kinderstimmen
- Polcz Alain: Bábjáték és pszichológia
- Talabér Ferencné: Személyiségfejlesztés élmények segítségével c. program
- Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról
- Borsai Ilona: Magyar népi gyermekjátékok és mondókák
- Tímár Sándor: Néptáncnyelven
- Magyar népi gyermekjátékok
- Gabnai Katalin: Add tovább (drámajátékok)
- Az óvodáskor fejlesztőjátékai
- Borsi Lídia: Fejlesztő játék ötlettár
- Kaposi László: Játékkönyv
- Langráf Katalin- Szittner Andrea: Szövés
- Csupor István- Csuporné Angyal Zsuzsa: Fazekaskönyv
- Herczeg Mária: Csuhéfigurák készítésének fortélyai
- Nagy Mari- Vidák István: Nemezzjátékok
- Kardos Mária- Nagy Mari: Játékkészítés és kézművesség óvodásokkal
- Pete Lászlóné: Készítsünk batikot!
- Bucsy Gellértné dr.: Testnevelési program a 3-6 éves óvodások mozgásfejlesztésére
- Zsámboki Károlyné dr. és Eperjesi Barnabásné (1991): Egy Freinet-szellemű alternatív óvodai program című
- Zilahi Józsefné és Stöckert Károlyné : Óvodai nevelés játékkal, mesével,
- Az óvodai nevelés országos programja

Legitimációs záradék

A Nyugat-magyarországi Egyetem Lewinszky Anna Gyakorló Óvoda Pedagógiai Programját elfogadta.

Nyugat-magyarországi Egyetem Szenátusa

Prof. Dr. Faragó Sándor

Határozat száma:

NymE rektora

Elfogadás dátuma: 2014.05.21

Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek

Pedagógiai Kar Kari Tanácsa

Határozat száma:

Elfogadás dátuma: 2014.05.20

Dr. Katona György

BPK Dékánja

Nevelőtestület

Kozák Tamásné

Határozat száma:

óvodavezető

Elfogadás dátuma: 2014.05.10

Óvodaszék:

Dr. Varga László

Határozat száma:

elnök

Elfogadás dátuma: 2014.05.13